

J. h. 12

L4
90

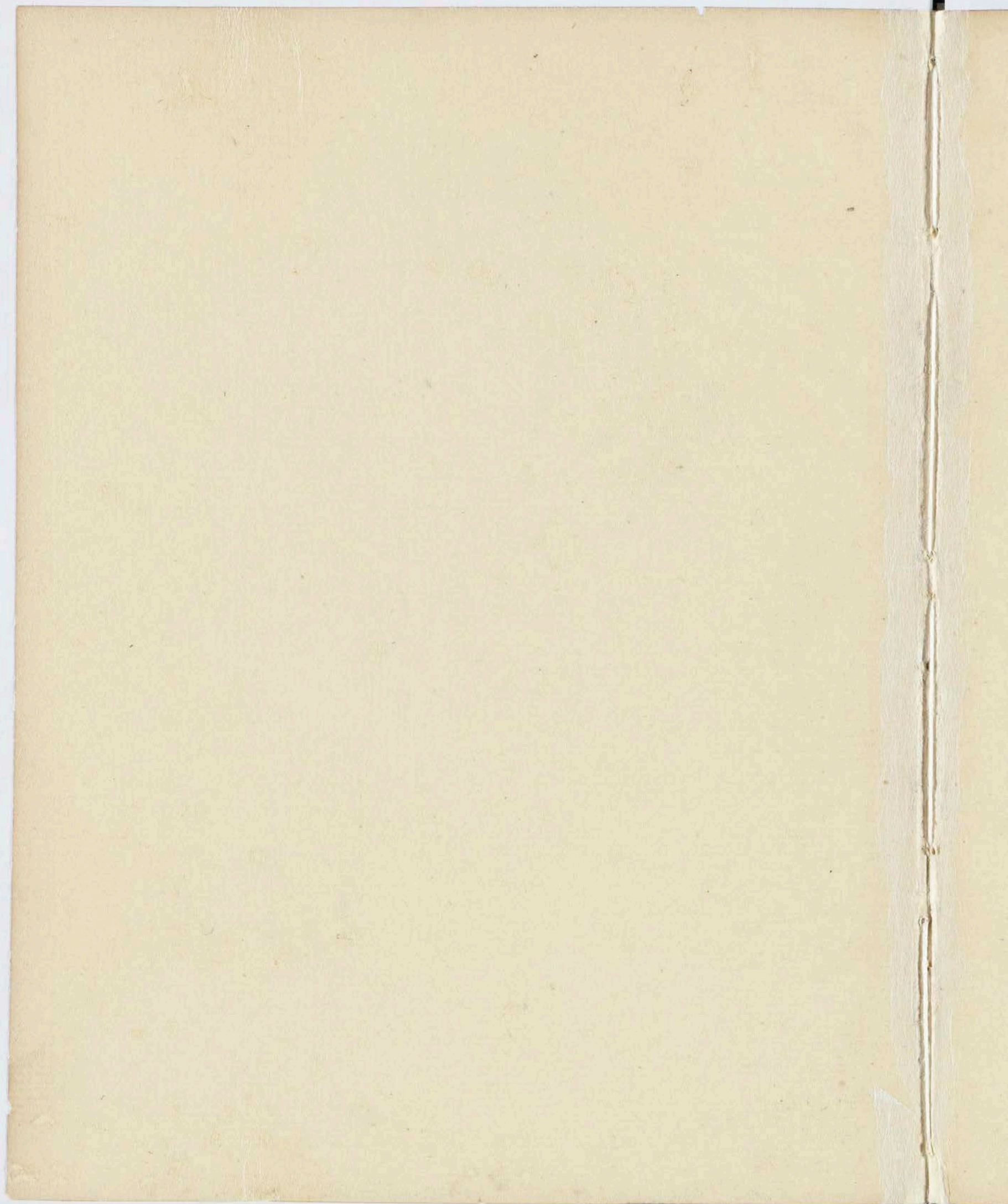
m

P. 10

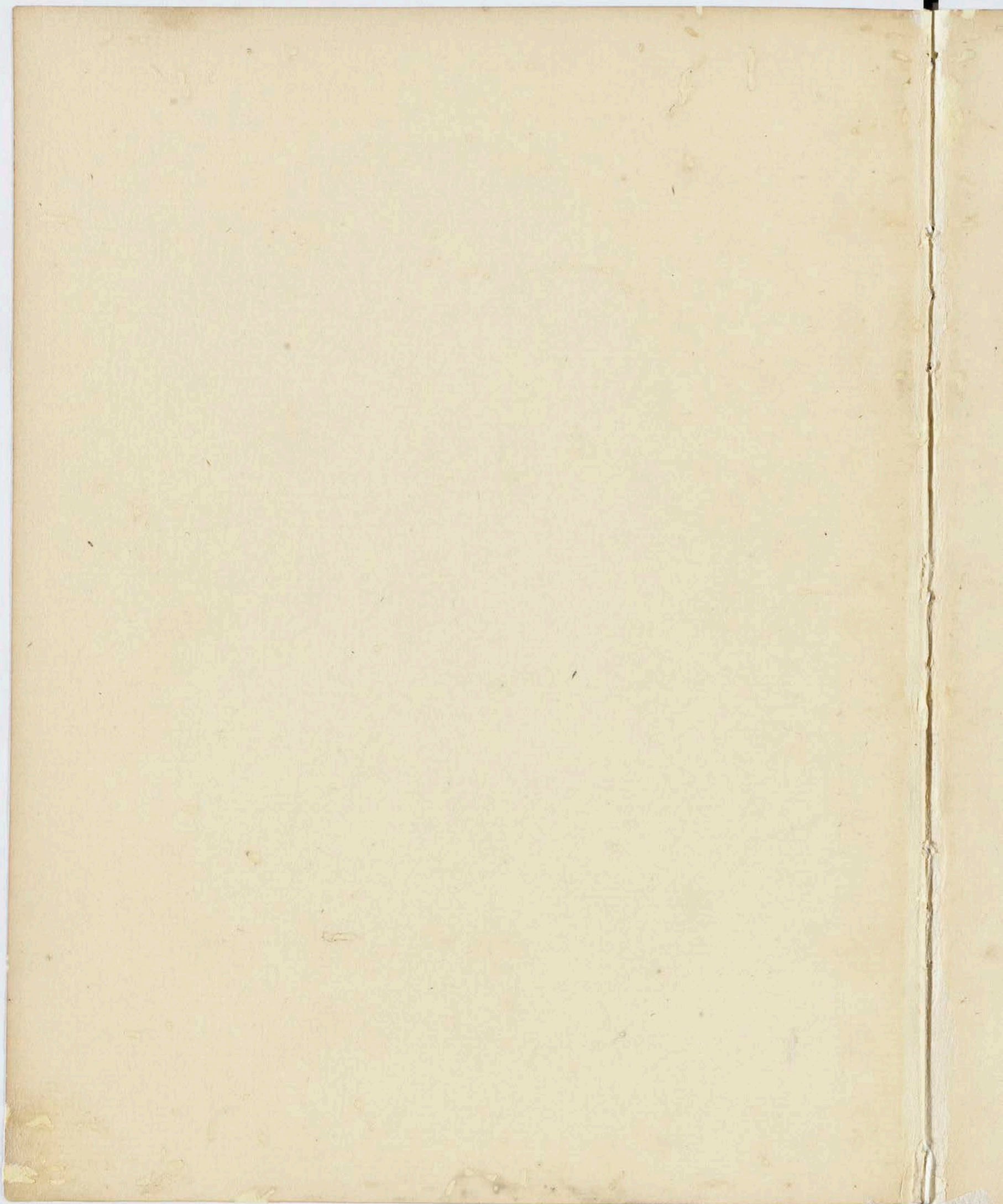
Et E

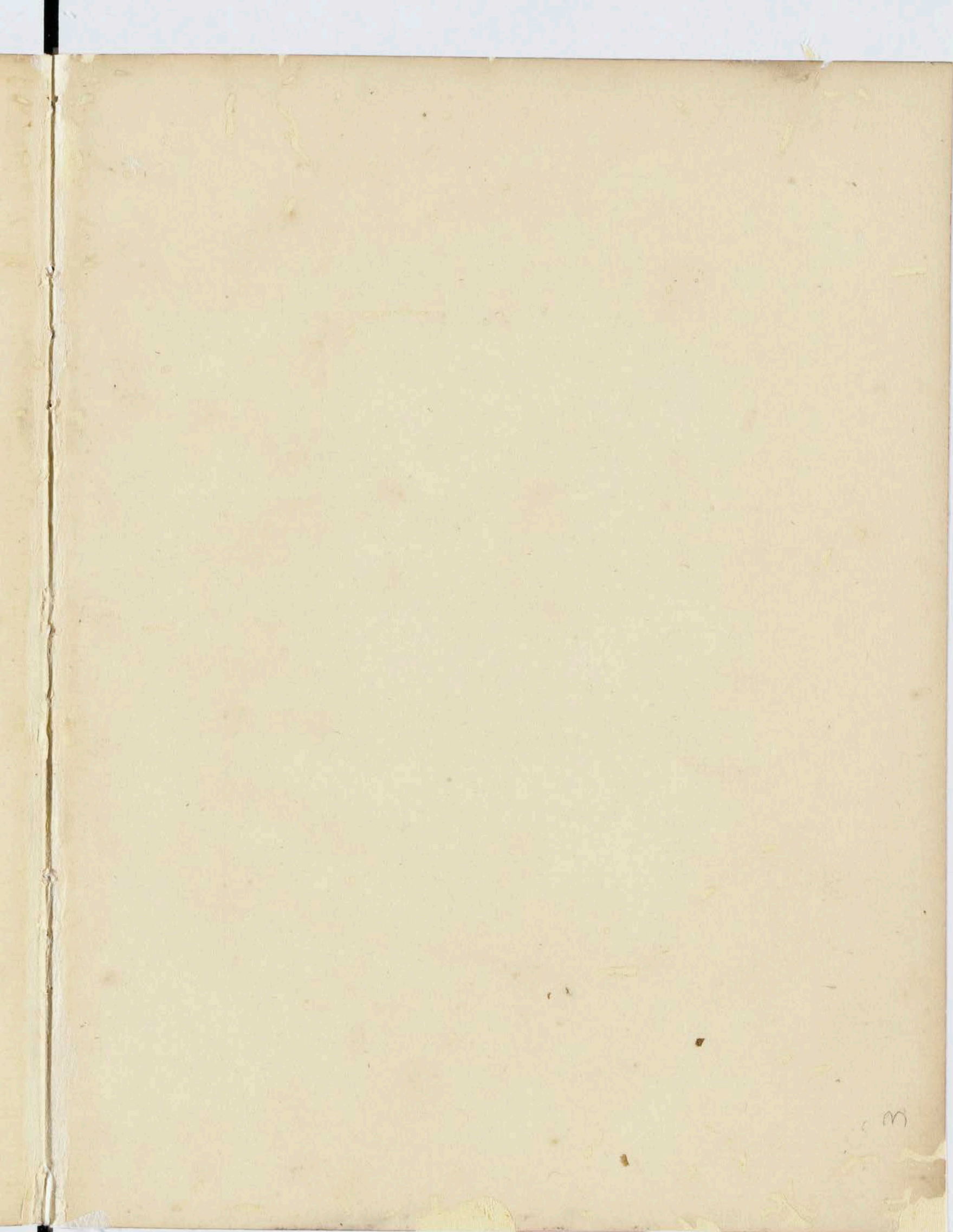
186

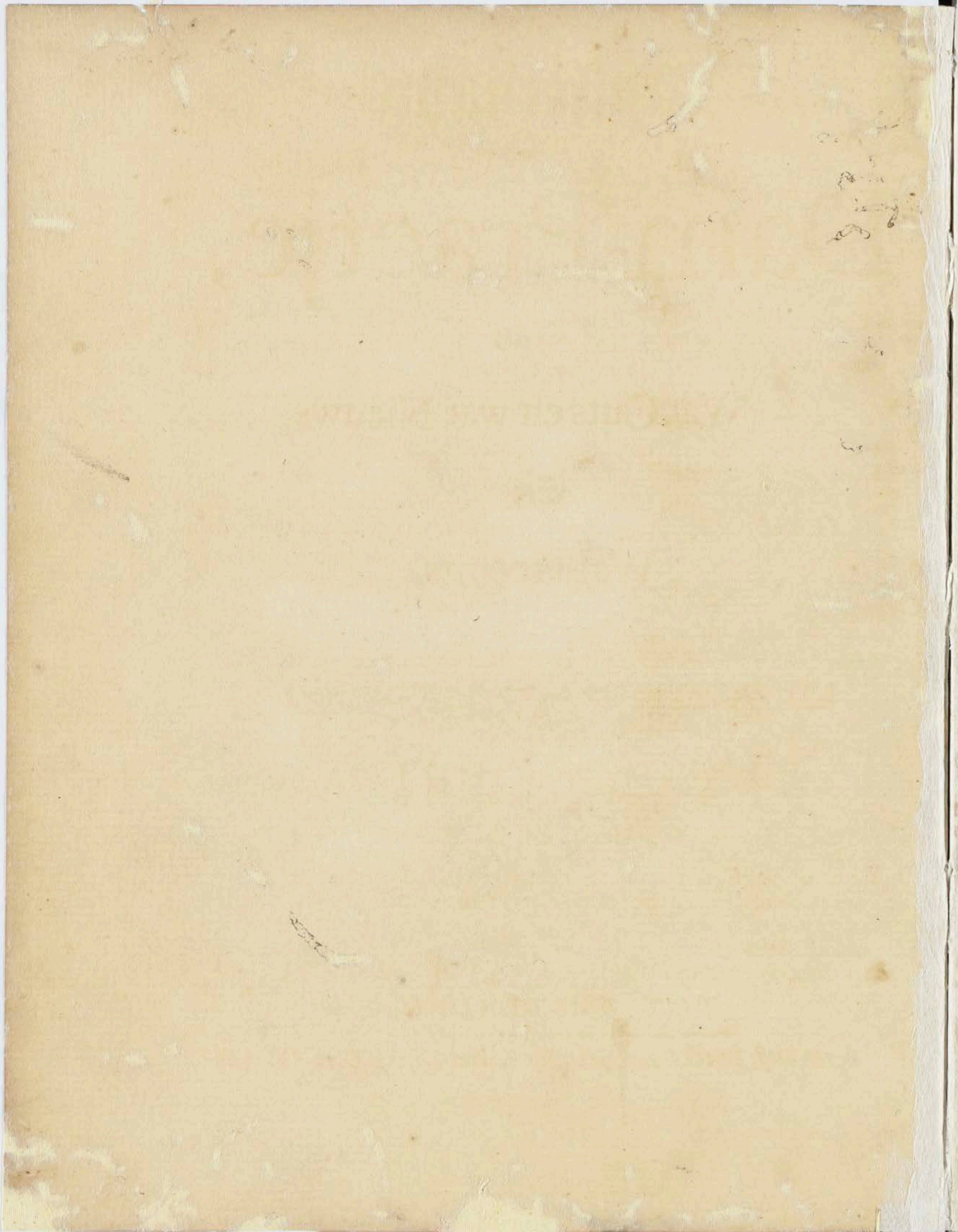
Q. 107

2-11

By

2527

Amsterdams
Dam-Praetje,

Van
Wat Outs en wat Nieuws

En
Wat vreemts.

Mull. 126
Sch. 263
naar het h...
Bij

TOT AMSTERDAM,

By Ian van Soest, Boeckverkooper op de Kalver-Dijck, ANNO 1649.

L205

1-M

Kort begryp van die
TRACTAETJE.

IN dese samen sprekinge wert eerst verhaelt het nieuws uyt den Haghe, daer na wat middel *Portugal* meer sal gebruycken, tot bevrydinge haer Zee-Kusten, tegen de *Capers* van dese Landen: daer na wert de voorflach ontraden, van met *Castilien* aen te spannen, om *Brasilen* en *Angola* weerom te krijgen, alst met de *Capers* niet gelucken wil, en de vrage beantwoort, hoe *Portugal* haer als dan sal kunnen maintaineren. Voorts wert de Vrede met haer aengeraden, en de *Bewinthebbers* vande *West-Indische Compagnie* beschuldicht, dat sy die niet en soecken maer *Portugal* wel, en waerom, en met eene verdoont dat *Portugal*, *Angola* wel heeft ingenomen, en dat niet wederom kan geven, oock dat wy daer geen gebreck by hebben fullen, ende int passant mede, dat het Parlement van *Engelant*, en niet militie haer *Koninck* vermoort hebben. Daer na wert pertinent aangewesen, hoe schadelijck het is voor't gemeen, en de particuliere van dese Landen, dat de Vrede met *Portugal* niet wert afgesloten, ende voort leest, dat de *West-Indische Compagnie* met recht, by een *Misval* of *ontydich geboorte*, en een *wanschapen* of *Monster* wel mach geleken werden, en om wat redenen.

Amsterdams
DAM-PRAETJE.

Van

Wat Oude en wat Nieuws.

Seigneur van Beeck.

Geden Morgen Comfrater.

seigneur Ray.

G Ich danck u Comfrater/en wensch u van gelijcke.

sr. van Beeck.

Wilt niet nieuws Comfrater dese morgen geweest?

Sr. Ray. Comfrater ich heb daer vzeemde dingen ghehoort/ van eenen die
upt den Haeg komt.

Sr. van Beeck. Wel wat toch?

Sr. Ray. Hy vertelde my dat de Predicanten van den Haeg niet alleen seer
heftigh zijn uptgeballen in haer Gebeden / tegen het Parlement van England,
ver het ombzenghen des Conings / maer dat spooch desselfs doodt aen zijnen
Dood en Erfgenaem Carolus hebben gaen beklaghden / en dat noch tegen 't Ad-
vys van den Kercken-Raed aldaer / booz en aleet de Heeren Staten van Hol-
landt / desselfs Reken-Kamer: en 't Hoff van Justitie dat hadden ghedaen / ja
dat die daer soo mop mee zijn / datse haer aenspraech dien aengaende / op de Heer
Lotius gedaen en gestelt / laten drucken hebben.

Sr. van Beeck. Sy mochten dat wel ghelaten hebben Comfrater : die he-
vigheyt en boozbarighepd is te groot. En 'teerste dat ich by haer kom sal ich
haer daer ober begroeten.

Sr. Ray. Comfrater dat is onnoodigh : de Heeren Staten van Holland
hebben u dat werck al afgenomen.

sr. van Beeck. Wat seghje Comfrater?

sr. Ray. Ja die hebben haer wacker daer op deurghestreken en verboden
op de Stoel sulcx meer te doen / en oock daer op 'theele Land deur ordy' ghestelt
aen alle Predicanten op pene van Cassatie / datse haer met de Politie voort-
aen niet en sullen hebben te moeten. En om de waerhepd te segg' a / dat was
noodigh / wat hebben wy de saecke van Enghe^{land} soo hoogh onse nemen? en
onse Gemeenten daer ober op te hitsen / dat is 't die alreede genoeg dien aen-
gaende

gaende hier in't Land/ja meer als te veel/ en gelijk u.l. seet Comfrater / wat moeten met Engeland in brede leven/sp maken hoe sr' maken.

Sr. van Beeck. Dat's waer Comfrater ick versta dat oock soo : maer u sepet meer verstaen ?

Sr. Ray. Ja ick Comfrater/maer ick weet niet of ick u.

Sr. van Beeck. Wel hoe Comfrater / wat's dat gheser. sult ghy
voor Drie sparen ? D.L. weet dat/ als ick wat heb / u.l. dat lib.
mede deel/segne wat hebje meer gehoozt ?

Sr. Ray. In confidentie sal seggen/ dat dat liebe Juffertje/dat eer-
loose prijtje de Vrouw van de Heer President Wijnga. u weer inde weer ge-
weest is.

Sr. van Beeck. Wat Dupbel/ God vergeeft my dat ick soo spreek /
sp't al weer gedaen ?

Sr. Ray. Dat hanje wel dencken : Den Exter en kan haer hippelen nie-
laten.

Sr. van Beeck. Dat verbzupde Vercken ! daerse nochtans soo wel g.
en gewaerschout is/ en soo groote beloften gedaen heeft van beterschap ; maer
ick sie daer is geen beterschap in/de Dupbel heeftse by de heel/ maer Comfra-
ter hoe verstaet het Hoff dat ? en de Staten van Holland ?

Sr. Ray. Dat hanje wel dencken : want deselve zijn daer mede op 'thoog-
ste gheschandaliseert/ en 'theester binnens Kamers wel dapper gheroocht / en
wat brand daer boozts upt volgen wil sal den tijd leeren. Altyd ick versta be-
die Dziendt / dat de Heer Fiscael Moens belast is / scherp hem op haer en h-
Mans Actie sich te informeeren/en ick vertrou/ alsoo hy een seer eerlyck man
is / dat hy dat oock doen sal / en dat daer ov sulche Prozeduren in handen sul-
len genomen werden/ als/ tot uptwischinghe van al sulche schantblecken/daer
't Hoff mede beklad is/noodich en dienstigh bevonden sullen werden.

Sr. van Beeck. Maer Comfrater wat heeftse toch al weer bedzeben ?

Sr. Ray. Comfrater. Die vziendt vertelde my soo veel / dat mijn Hoo-
daer noch van omloopt/ en las my/ ick weet niet hoe veel Pasquillen beur/ die
daer ghestropt waren/soo van haer / van haer Seun / als van haren Man de
resident dat ick daer noch van waig : al slaende op haer Dupbelsche Gieric-
heyt/Meynedicheyt/Ontrouw/ Valscheyt/ Mozserije met de saecken / bande
Processen / met Beroobinge of Plondering derselver van de booznaemste stuc-
ken van dien / deselve aen partijen te Communiceren verkoopinghe van
't Rech. en andere Practijcken tot vermozginge bande Gherechticheydt Ju-
stitie en Expeditie van dien : Hoep ick schame my doodt daer ober / en be-
slaghe alle 'andere Heeren / datse hoewel t'onrecht oock daer mede beblecht
werden.

Sr. van Beeck.

k. **Seker de Heeren Staten van Holland / soo die u daer
dize stellen / en in het Land / adieu met de Justitie van't Land.**
Sr. Ray. **Comfrater / hyt ebt gelijk : maer in een ding ben ick verwo
dat ons Comfrater Ten Hove my niet met allen daer van en schrijft.**
Sr. van Beeck. **Wat sou die verbruyoe hachelaeer en blaeskaech doen / als
t' Bewin / verberschap stont van den Haeg en in an en maegt dat om na
doen kreegmen / soo tamelijck schrijbens van hem / maer nu hyt in heeft
past hy op niemant / en om de waerheyt te seggen / op z'n schryb / seggen is
niet veel staet te maken / altijd ick sonder niet darben veel van seggen / de man
is te ongeluckigh / want seggen.**

Sr. Ray. **Comfrater siet wie daer komt !**

Sr. van Beeck. **Wel ! Seigneur Francisco ons goede kennis.**

Sr. Ray. **Hy sal voorszeker nu met dese Schepen upt Portugal ghekomen
zijn.**

Sr. van Beeck. **Dat acht ick oock.**

Sr. Ray. **Kom laet ons hem aanspreken / hy sal ons weten te seggen hoe't
taet : en dat dienen wy oock te weten.**

Sr. van Beeck. **Welkom seigneur Francisco.**

Sr. Francisco. **Ich dank u mijn Heeren.**

Sr. Ray. **Is de Reys al wel vergaen ?**

Sr. Francisco. **Ja God lof : alleen wy hebben eenighe daghen wat quaet
weer gehad.**

Sr. van Beeck. **Wel God danck dat u. l. kloech en gesont en met behouden
zijt ober ghekomen.**

Sr. Francisco. **Ich danck u hertelijck : en is my oock lief dat ick de Hee-
ren noch kloech en gesont sie / en bidde God dat dat noch lange mach dueren.**

Sr. Ray. **Wy dancken u mede van u goede affectie / en wenigen u van ge-
lijcke. Maer segt ons / hoe lange zijt u. l. van Lisboa geweest.**

Sr. Francisco. **'t Was gisteren drie weecken dat wy upt de Revier t' Zepl
gingen.**

Sr. Ray. **Wat tijdinge was daer upt Brasil ?**

Sr. Francisco. **Niet als alle goede tijdinge : dattet daer noch wel stont : al-
leen dat die bande Bahia en Rio Enero seer nae de Vrede verlanghen met de
Compagnie / en datter altemets een Scheepken gheuomen wert bande Ka-
pers.**

Sr. Ray. **Maer wat segghen die van Lisbon ? en wat dunckt de Coning
datter soo veel Kapers hier upt het Land zijn geloopten ? want die sullen haer
booz de Bahia Rio de Iainero en de Caep st. Augustijn houden / en al nemen
wat daer upt en in wil ; ghelijck oock een groote menichte de Lisboa, Port
Port**

Port en V...na, en daer oock nemen al wat daer upt is in Brasil gaet
in komt.

Sr. Francisco. Die tijdinge was al tot Lisboa vol, mijn vertreck van
maer men maechte dat niet veel zwaerighepd in, om dat den Coning niet
leen de Carveelen verbooden had / en gezoonneert datter verstaen geen
als zware gemouteerde Schepen na Brasil souden gaen / en de Coning in
en Admiraal'schappen / gelijk w.l. oock wel sult verstaen hebben / maer de
Coning is nu boven en stercke Vloot Oorlog-Schepen gereet maect / om
op de Cust van Portugal te ghebruycken te sijn / en de boozse Kapers / en zijn Va-
bens of alle de Schepen die daer upt na Brasil gaen / en die van Brasil komen /
daer mede te bezyden : doch woxt altemets een genomen by ongeluc of ver-
supm / dat moet zijn beloop hebben ; die arme Dupbels moeten oock lebe...

Sr. Ray. Wel Sr. Francisco stellen sy dat soo licht ?

Sr. Francisco. Ja mijn Heeren.

Sr. Ray. Sy sullen haer wel bedrogen vinden dat zweer ick haer. En den
Coning salt te laet beklagen.

Sr. Francisco. En sy meenen heel contrarie.

Sr. Ray. Maer wat Dupbel : Is de Coning so bot / dat hy niet en siet / dat
hem dat Jaerlijchs veel Tonnen Gouts sal kosten ? en dat alsulcke zware ge-
mouteerde Schepen op dat Waer-water te kostelijck vallen ? dat hy altemael
zooveel won als hy wilde.

Sr. Francisco. Weet ghy dat bottighepd mijn Heeren ? so zijt ghy ver-
dwaelt / die van Portugal heeten dat groote wijshepd en boozsichtighepd te sijn.
Wat de Negotianten aengaet / de Supckeren moeten die onkosten draghen / en
daer na verhocht werden : en na dat die nu ghelden soo machter wel op staen :
Ja 'tis seker / geloofs my / dat men noch twee Centges en meer op de Supcke-
ren wint / al beaen sy 100 groote vracht ; ghy sijn en andere die de Supckeren
van doen hebt / moeten die zware Vrachten / Wffeurantien en onkosten doch al
betalen ; sulchs dattet booz de Negotianten van Portugal nu een gulden tijdt
is / om geldt te winnen op Brasil : Sy wenschen oock daerom na geen Vrede
met de Compagnie. Maer ick beken / 'tis wat anders booz d' Ingesetenen
van Brasil, die moeten alle dinghen ten dierste koopen / ja eens soo dier als booz
desen / en daer-en-tegen haer Supckeren noch heel goeden koop geben / ja booz
een stuck van achten d' Wrobe / te weten de Blancos, de Malcovados en Pannelen
naer adbenant.

Sr. van Beeck. Is dat waer Sr. Francisco ?

Sr. Francisco. By mijn ziel 'tis waer / en daerom kom ick oock hier / om
een goet Cargoen te koopen / en daer mede na Lisboa en van daer na Brasil te
gaen / ick moet mee een streeck wint hebben / want soo 't Vrede woxt soo is 't
gedaen.

Sr. Ray.

Maer hoor
doen/ t' t be
Francisco. Die. m. ... met te lastigh soo zware en kostel,
van zijn Habens en Kisten.
mijn Heeren : die kosten blijven in't Land
waer hy leeft de Ghemeent of veel hondert menschen in Portugal, die hy /
nod daer hy winnen : en vint den ... ang wederom de kosten die hy d' eer
Tollen ... de inkomende Schepkeren van Brasil, en de goede ... set /
jenen gaen.

Ray. Maer Sr. Francisco, daer dooz sal immers de Per
tugal op Brasil metter tijd / ja in weynich Jaren t'eene maal ver
gal by consequentie verarme ... en Portu-

Sr. Francisco. ... Heeren ghy abuseert u grootelijcks : Portugal sal
haer Negotie op Brasil wel behouden / in spijt van u Compagnie en vzaegter
... al gingen daer alle Jaren hondert Kapers heen hier upt het Landt :
Den Coning sal wel sozge dragen / en sulcke ordze stellen / dat de Kapers weyn
nigh vangen sullen : Ende houmen't ginder daer vooz / dat eer drie Jaren de
Kapers haer buych soo vol sullen hebben / datter geen meer ghevonden sullen
ne. Men die daer lust toe hebben / gelijk als die vande Spaensche Admiraletaf
go, die sulchs teghen desen Staet mede wilden pzaetiseeren / maer al te ver
geefs en loopen nu met Kackhielen.

Sr. Ray. Maer Sr. Francisco : Ghy weet niet watter inde meulen is :

Sr. Francisco. Wat toch? ep goe! segget my.

Sr. Ray. Datmen niet alleen Vrieven van Represalie sal gheben aen alle
die't begeeren / maer de Heeren Staten sullen noch drie of vier duysent Man
na Brasil senden / en de Partecianten sullen daer en boden noch twaelf per
cento by leggen makende twintich Tonnen Gouts / soo dattet nu eerst recht
aen sal gaen.

Sr. Francisco. Dat acht niet een boon waert oock g... niet.

Sr. van Beeck. Seght ghy dat Sr. Francisco?

Sr. Francisco. Ja ich in trouwe. Portugal heeft nu twee vzeven van de
Compagnie uptgestaen / daer ghy Heeren Bewinthebbers eben soo groote moet
van had / als van dese derde proef die ghy nu vooz hebt : en ghelooft my Portu
gal gecht daer mee / en sepd dat u die eben soo wel sal gelucken als d'andere / dat
den tijd sal leeren.

Sr. van Beeck. Wel dan moghen wy Vrede maken / als dat niet wilt luc
ken.

Sr. Francisco. Ja mijn Heeren stelt ghy't soo? ghy sijt grootelijc gheabu
seert ; meent ghy dat den Coninck daer na met u sal accorderen / gh' sijt groo
telijcks verabuseert ; doch dat ghy my wel verstaet. Hy sal m' u dan wel
willeu accorderen maer op een heel andere voet / als hy u vooz' esen wel ghe
pzaenteert heeft.

Wel

van Beeck. Wel waerom in
Sr. Francisco. Wel: meent ghy dat?
Sr. van Beeck. Wel: op wat voer dan?
Sr. Francisco. Dat al ick u seggen: al met als dat ghy t'entw.
u Actie op Brasil sou moeten af- ende doen/ ende de haeren die ghy
van acht / aen hem overleveren/ en da. vooz een seker son.
noch fozie milioenen, na dat ghy hont bedingen.
van twee Een strof an zijn hals dien Fiel en Verrader: denckt de
Sr. Ray de Heeren Staten sullen den Coningh dan wel anders doen
eens Fran. singhen.

Sr. Francisco. Ich weet niet wat ghy malkhand naeckt/meent
ghy ter goeder trouwe / dat de Heeren Staten daerom een Oorlogh met Por-
tugal sullen aennemen? seker ick niet: en of sp dat al deden / wat wilt
doen meer als nu? Sp en sullen immers met gheen Legher na Portugal gaen
en daer den Coning beoorzogen?

Sr. Ray. Wel sp souden met den Coning van Castilien kunnen aenspannen
en die te Water en te Lande helpen tegen Portugal, tot dat die daer weer-
ster van waer.

Sr. Francisco. Dan souden sp de Man slachten die hem selven de Neus af
snee om zijn Vrouw spijt te doen: en meent ghy/ ter goeder trouwe / dat al hiel-
Staten den Coning van Castilien, met ses of acht duysent man
te Lande/ en thien of twaelf Schepen van Oorloge te Water/ dat van Castilien
daer mee als een Walvisch Portugal sou opstoken? seker ghylieden zijt ver-
bedrogen/ en maecht u rekeninghe al sonder u Waert. Portugal is soo niet in-
nemen? 'tis nu al te wel gewapent / en d'Inghesetenen zijn d'Oorlogh nu al
te wel gewent/ ende soo goede Soldaten als de Castiliaenen/ en die den Coning
van Castilien Staten van buyten daer soude mogen ontbieden en
senden: behalven dat ick niet en gheloof / dat de Heeren Staten haer leven dat
doen sullen: sp zijn al te wijs daer toe: sp sullen altijd / mijns achtens/ vooz een
maxime houden / dat de Coningh van Castilien niet al te groot moet werden/
ick laet staen dat sp sulchs tot haer groote koste beoorzoden souden: sp weten al
te wel/ dat het haer versoende Opand is / diemen nimmermeer moet vertrou-
wen of groot maken. Doch al deden sp dat / soo sal Vranckrijk, Engeland en
Zweden daer tegen zijn/ en Portugal weerom helpen tegens Castilien en ons.

Sr. Ray. Ja maer sr. Francisco. Sp souden dat doen / om daer dooz ons
of de Compagnie wederom op de been te helpen.

Sr. Francisco. Op wat manier doch?

Sr. Ray. Dat sp daer by souden bedingen heel Brasil Angola vooz ons.

Sr. Francisco. Te weten daer na/ als Castilien wederom Portugal inghen-
men sou hebben. Het waer?

Sr. Ray. Ja soo meen ick.

Wel:

o. Wel: ... gelijk het an-
Soo sou die ... nie patie tie moeren h
Francisco. Ich ... so beel ne dat dat de b
Brasil te kypgen/ soo dese ... ue niet en e ... it.

Ray. Sr. Francisco al spottent. ... t ghy de wa
Francisco. Daer segt my eens ter goeder trouw
ick van Cam... en u dan heel Brasil en Angola sal le
den
nen ghy
al helpen Portugal weer in nemen.

Sr. Ray. Wel: Ja waerom niet/ als de Contract ... ozen daer op
gemaecht waren/ twiiffelt ghy daer aen.

Sr. Francisco. Waerom en kan ick my niet onthouwen van lachen: zyt ghy
soo slecht? maecht ghy u selven dat wijs? ick wou dat ick u niet en
kende: hoe wepnich seker hebt ghy in 's Heeren Boecken gelesen: gelooft my
want 'tis soo seker als het Evangelium/ dat den Coning van Castilien daer na
zijn Schouderen sal trecken/ en u met een excuse betalen.

Sr. Ray. Met wat excuse doch?

Francisco. Dat hy daer toe wel willigh is / en zijn belofte gaerne soude
presteren/maer dat de Staten van Portugal en Brasil sulchs niet en verstaen/ en
daer teghen wel expreffelijck protesteren/ en dat die segghen/ dat hy sulchs niet
heeft vermoghen te doen / oock dat zijn Heerlicheyt de Paus van Rome hy
peene van den ban hem dat mede heeft verboden: ende dat sal hy van
ober al selfs soo doozsteken/ of doen doen/ en u alsoo op den Dupm laten flup-
en/ en noch met u gecken toe.

Ray. Wel dat sou openbaer bedroch zijn.

Sr. Francisco. 'Tis waer / maer nochtans oock een oude Practijcke van
Coningen en Potentaten in diergelijke occasien: en soo ghy Lieden de patien-
tie hebt ick sal D. L. een exempel of twee daer van verhaelen.

Sr. van Beeck. Confrater laet ons dat hoozen / wie weet waert ons mach
pas komen. Sr. Francisco vertelt ons die.

Sr. Francisco. Mijn Heeren om u bolle Satisfactie te geben / van 'tgeene
ick wil seggen / wy staen hier booz een Boeckbinders Winckel/ ick bid u treet
met my daer in / ick sal u wat doen lesen / daer upt ick u mijn segghen sal be-
vestighen.

Sr. Ray. Allons.

Sr. Francisco. Meester hebt ghy niet d'Inventaire de Serres?

Boeckbinder. Ja mijn Heeren / siet daer isse in Folio tot Parijs Gedruckt
Anno 1643

Sr. Francisco. Ja 'tis de selve: mijn Heeren hebt wat patientie: en ziet
wat hy schrijft Fol 27. te weten: Charles dit le Gros commença a regner l'an
huiet cens octantecinq &c. Il estoit fils de Louy. ... e Germanique fils de Louys
le

proximité de sang luy a
de bien, Gouverner le
ment laid &c. Les yeux & les esprits des Francoi en
tant celuy q. devoit restaurer l'Estat, apr
gne aussi futati & heureux du commencement com
estoit adore de toutes ses peuples. Il succedit er
si menacoyent Rome. Mais estant retourne en Fra
ongne. Car les Normans, peuples septentrionaux ca-
massez non seulement en France, mais en d'autres pays voisins l'est-
oient esendus en tous ces quartiers maritimes du Royaume de France, & avoient
pris principalement pied es pays d'Artois, Therouenne & autres pays bas & en la
Neustrie, l'une de ses plus grandes & riches Provinces &c. Charles dresse vne
mee pour s'y opposer: mais a l'entrée il fut battu: Cet eschec bien qu'en perte fort
legere, enfla la crainte d'une plus grande, & en suite l'apparente impossibilité de
revendiquer la possession de la Province, de sy forte mains, & tout ensemble luy
conseilla d'entrer en traicté avec eux, pour les rendre d'ennemis amis, en leur lais-
sant ce qu'il ne leur pouvoit oster. Ce qu'il fit, sans communiquer à ses vassaux
de sa propre autorite: lors tres-grande, estant vnie en ces deux dignitez. Ainsi
Charles cede la Neustrie aux Normans à la charge qu'ils reserveroient en homma-
ge la Couronne de France: lors ils donnerent leur nom à la terre de leur con-
queste, ratifie par ce titre solennel & l'appellerent Normandie, C'estoit contenter
vne partie, pour arrester l'autre. Il quitta pareillement la frise & donna en mari-
age Gisele fille de Lothaire son Cousin à sigefrid ou Geoffroy. l'vn des Prince-
paux chefs des Normans: & ainsi il pensoit avoir bien appaisé l'orage. Mais con-
tre toute son esperance, il s'e lanca contre fateste à sa ruine. Car cette cession fut
trouvé extrêmement estrange par les Francoi, non seulement offensez, de ce que
leur Regent avoit fait sans leur advis, mais d'autant qu'en quittact cette grande
terre aux Normans, il desmem broit le Domaine Royal, qui est inalienable par
les loix de l'estat & bien que la necessite pouvoit apporter quelque consideration.
pour excuser Charles, les Francoi ne antmoins prindrent fuiet de la d'eugendrer en
leurs coeurs vne sy grande haine contre luy, qu'ils ne la quiterent jamais sans l'avoir
entierement degarde &c. Enfin apres la patience de quelques années les Francoi
& Alemans par vne commune deliberation se resolurent de deposer Charles, &
en mettre vn plus vlite en sa charge &c. Ainsy ce pauvre Prince se trouve à mes-
me istant destitué par tout, de tout, de tous de grandé & du Royaume & de l'Em-
pire, ayant sy mal pourveu à ses affaires au temps de sa prosperité, qu'il se trouva
tout nud sans vne seule maison ou il peust eviter la naufrage de son rebut, dechassé
de son Palais & Reduit en vne pauvre village de suabe, ou vivota quelques jours en
vne extreme misere, sans aucun moyen ny secours d'aucun, & en fin mourut sans
plainte ny regret de personne en un lieu tant plus cogneu qu'il est incogneu, pour
estre

é d'avoir est
... grands Mo
... du monde fut mort sans
... que pour marquer un
... ieusement malheureuse.
... fol. 142. Le Roy Jean ayant ... la bataille d'Alles
... prisonnier, & estant ainu tombé entre ...
... Roy d'Angleterre : le dit Roy Eduard lui dema
... hommage
... Royaume de France, comme relevant de celui d'An
... sous ce-
... ste condition, il le mettra en pleine liberté. Le Roy Je
... age plus libre
... que son corpe n'estoit prisonnier, luy respon
... lanchement, qu'il ne luy falloit par-
... ler de ce qu'il ne devoit, ne vouloit faire, d'aliener un droit inalienable. Qu'il estoit
... résolu à quelque prix que ce fut de le laisser à ses enfant, comme il l'avoit reçu de
... ses ancestres. Que l'affliction avoit bien peu engager sa personne, mais non pas
... le droit inviolable de la Royauté, en la quelle il avoit cet honneur d'estre né & sur
... la quelle ny la prison ny la mort n'avoit point de pouvoir, & mesme en luy, qui esti-
... eroit toujours sa vie bien employée en la sacrifiant pour l'immortelle conserva-
... de la France. fol. 147. Eduard l'avoit fait le Roy Jean conduire de Londres
... au Chasteau de Vindesore avec son fils Philippes, il luy fit remettre en avant de
... nouvelles conditions de Pais, un peu moins rigoureuses que les premières, mais tant
... esloignées neantmoins de la raison, qu'estaus rapportées au Regent, & a sa diligen-
... ce, les Estats Generaux estans assemblez a Paris, tous les bons sujets
... que tres desireux de le rachepter fort chèrement, jugerent toutefois ne devoit estre
... acceptés, par ce qu'elles importoit trop a l'honneur du Roy & Royaume, à la
... pureté du quel elles faisoient une trop prejudiciable breche. fol. 148. Ceste
... leçon adoucit le cœur d'Eduard pour entendre à la delivrance du Roy Jean son pri-
... sonnier, & à une Paix generale, qui fut conclue a Bretonny, village pres la ville de
... Chartres, l'en 1360. le 8. May à ces conditions : Que le Roy d'Anjou, les fiefs
... de Tovar & de Belle-villé, les Pays de Gascogne, Agenois, Perigord, Lymosin,
... Cahars, Tarbe, Bigorre, Rovergne, Augouinois, en toute souveraineté, avec les
... hommages des seigneurs estans en iceux : Monstrueil sur la Mer, Ponthieu, Calais,
... Guines, le Mercq, sangate, Boulongne, Hurnes, Bales & Onis, seront au Roy d'An-
... gleterre : Auquel d'abondant sera delivré la somme de trois millions d'escus d'or
... &c. Et par ce moyen le dit Roy d'Angleterre & son fils Prince de Galles, tant pour
... eux que les leur renonceront aux droits qu'ils pretendent sur la Couronne de Fran-
... ce, & ordonnance du Duché de Normandie, des Pays de Touraine, Anjou, le May-
... ne, à la souveraineté & hommage du Duché de Bretagne & comté de Flandres, &
... rendront dans trois semaines à Calais le Roy Jean prisonnier à leurs despens, hors
... les frais de l'Hostel du Roy. Pour asseurance desquels accords seront donner pour
... ostage entre les mains du Roy d'Angleterre, Louys Duc d'Anjou, Jean Duc de Ber-
... ry, enfans du Roy de France, Philippes Duc d'Orléans frere du Roy, Jean Duc de
... Bour-

Traitté de Britigny: Mais
ereu ... & Seigneurs
estât excusé envers l'Empe
ablic, envoye au Prince de Salles a Bordeaux, vn Gent
ent luy a Paris. l'instance des peurs de Guyenne
; & d'Angleterre vn Heraut pour luy den
m, fol. 432. Le Roy Francois premier estant pris
le requint advisoit en son conseil par qu'els moyens il pr
Mais l'advís de Frederic Duc d'Albe eut plus de

le
&
rit
ner
sans
reur Char-
Roy &c.

Suivant cest advis l'Empereur depescha le Comte du Reux son grand Maistre, offrir au Roy libté, moyennant la cession des droicts que sa Majesté pretendoit en Italie, la reintegrande en la Duché de Bourgongne comme luy appartenante de son propre: & l'investiture de la Province & du Dauphiné, pour le Duc de Bourbon, afin de les incorporer aux autres terres dont il avoit au par avát jouy, & le tout eriger en tiltre de Royaume: Enoure l'Empereur offroit de luy bailler saeur en mariage, & propofoit plusieurs autres conditions tant absurdes & forcloses de raison. Je mouray (dit il) plustost prisonnier, que pour ma delivrance faire aucune breché a mon Royaume, dont je ne veu ny ne puis aliener aucune partie sans le consentement des Cours souveraines & des Officiers, entre les mains desquels reside l'authorité de toute le Royaume &c. Si l'empereur veu traicter qu'il me deman- des choses raisonnables & qui soient en ma puifance.

Fol. 433. l'Empereur voyant le Roy bandé à ceste resolution, accorda finalement la delivrance de sa Majesté, dont nous remarquerons les plus importants con-

Qu'il consigneroit six semaines apres sa libté la Duché de Bourgongne à l'Empereur, avec toutes les appartenances & dependances tant de la dit Duché que Comté, lesquelles à l'advenir servient sequestrées de le souveraineté du Royaume de France. Qu'à l'instant mesme de son eslargissement, on mettroit entre les mains de l'Empereur le Dauphin & avec luy, ou le Duc d'Orleans filz puisné du Roy, ou douze des principaux Seigneurs de la France à la nomination de l'Empereur, pour demeurer Ostages, jusques à la restitution des toutes susdites & Ratification de la Paix avec tous ses Articles, par les Estats Generaux du Royaume &c.

Fol. 434. Le Roy fut conduit a Fontarabie, ou se fit l'eschange de sa Majesté avec ses deux filz encore bien jeunes. A Bayonne les Ambassadeurs de l'Empereur demanderent la Ratification du Traicté, que le Roy devont donner des l'entrée de son Royaume mais il ne pouvoit aliener les Bourgongnons sans leur consentement. Pource respondit il, qu'il feroit en bref assembler les Estats du Roy, pour sçavoir leur volenté.

l'Empereur puis apres ayant envoyez les Dux Traicté & Alarçon pour sçavoir l'intention du Roy, qui s'escusant de ne pouvoir accomplir sa promesse quant à l'a-

671

ogne, comme on a veu
on à toutes les autres : &

liceable à la Couronne, of-
irer les enfans, p-

conclut la Paix. Qu'il Roy payeroit pour la o
millions d'or. Qu'il espouleroit Eleonor so
it enfant masle, il avroit la Duché de Bre
des Estats du Pays de Bretagne fut accordé, que
in de Viennois, seroit recognu Duc de Bretagne, qu
de formais le tiltre de Dauphin de Viennois & Duc de
Bretagne, & seroit ledit Duché pour jamais incorporé à la Couronne.

vra
l'Emp
fol. 44
cois an
fils aîné de F.

Hier upt siet ghy dan mijn Heeren / soo claer als den dach: 1002 Eest dattet
in geen Koninckx noch Princken macht en staet / eenich gedeelte van zijn Rijk /
selfs dat hy niet besit noch machtich maer hem ontweldicht is / by Contract
aen pemant anders te veralieneren / selfs niet als hy al gheen raet weet noch
mache noch middel heeft dat te recoubzeren / ja niet om daer dooz bozdere scha-
de van den Wyant te verhoeden / ende periculeuse Oozlogen booz zijn Rijk
neer te leggen / en Wyede te hebben / of zijn persoon / wesende van den Wyant
merckelijche schaede van zijn Rijk en groote droefheyt van zijn onderdanen
gevangen / daer dooz te verlossen. Ten Tweede dat over het selfde niemant an-
ders op hieken te disponeren als de Ghenerale Staten des Lants op hare by-
eencomste en vergaderinge. Ten Derden dat de twee groote Coninghen van
Wyanchrijck Jean en Francois de eerste sulcx niet alleen opentlijck hebben be-
tupcht / maer oock couragieuslijck ghewepghert te doen / en liever in haer ghe-
vanckenisse hebben willen sterben. Ten Vierden dat niet tegenstaende
nich Contract was gemaect tusschen Jean Coning van Vranckrijck en Edouard
Koning van Engeland, welck Jean van Edouard was gebangen en in Engeland
gebracht / en dat yet seyde niet by Coninck Jean alleen maer oock by zijn outste
Soon Charles mede was ondertepkent en bezwozen / dat oock het selfde met
groote ceremonie ober al was gepubliceert / en epntlijc dat tot boldoeninge van
tselbe / twee Soonen van Coninck Jean, mitsgaders oock zijn Broeder een
Hertoch / negen Graven en elf groote Heeren tot Bozgen en Gijfelaers waren
ghegeven / en dat daer op de verlossinghe des Conings Jean upt zijn vier Ja-
rige gebanckenisse was gebolght / dat echter alle tselbe niet eens in consideratie
quam by de Staten des Rijcks om sulcx te presteren ; gelijk oock niet sooda-
nich Contract dat den Coninck van Wyanchrijck Francois de eerste met Key-
ser Carel de vyfde had gemaect / welke Coninck op den Keyser oock was ge-
vangen / onghesien die dat selbe nochrans had ghetepkent / en bezwozen / en
daer by belooft / dat hy de Staten des Rijcks soude bewegen van tselbe te ap-
proberen en te ratificeren / en dat hy daer op in bypheit wiert ghestelt. Ten
vyfde dat Carel de Vette Keyser van Duytslandt en Conincklijche Regent in
Wyanch-

Donckrīck 'odanich Co
Landes gemaecht hebbend... ander ker nisse en Abbi's van de Staten de
der nochtans van de Staten in Donckrīck is gedevoteert en ghecasseert /
gelijck oock by de Duytsche van zijn verdom / end dat hy zijn leven in
miserabel / on een Bozyp heeft moeten erlidighen / sonder eenighe assistentie van
... / oock sonder dat yemant met hem eenich medeliden had. In beslypt
... halven oock mede daer upt / gelijck ick D. V. gheopt hebbe / van den Co-
... ch van Castilien / zijn woort of Contract niet en sal houden / s'fs al had hy
dat met hooghe Ede bezwoeren / en aen de Staten of de West-Indi-
sche Compagnie Angola Brasil; St. Thomé, mitsgaders aende Oost-Indische
Compagnie / de Portugesche plaetsen in Oost-Indien beloost te leveren / na dat
hy hem al gheholpen sult hebben aen Portugal, Algarbe en de Eplanden van
Madera en Tecera, maer dat hy dien aengaende u met een seker somme gelts
dan sal soecken te papen in plaetse van sulchs.

Sr. Ray. Wel: dan hadden de Heeren wederom / als hy dat dede / recht-
baerdige oorzaecke om hem daer ober wederom opt lijf te vallen / en d' Oozlogh
aen te doen.

S. Francisco. Dat's wel waer mijn Heeren: maer hy soude dan / mijns
achtens / daer niet veel na vraghen / ja dat liever hebben als met u de Oorde-
zijnde dan weder tot zijn vorighe kracht ghekomen / en dat eens deels om u niet
veel te gheben / anderdeels om daer dooz wederom aen dese Landen te komen:
doch ick gisse dat ghy't of de Staten soo hooch niet soud opnemen / maer u lie-
ver met gelt laten contenteren: 'twas oock bard' Best. Want dese Landen
souden jaer dat dan niet bedancken. De Heeren Staten / dat sulcke wijze Hee-
ren zijn / weeten dat immers oock wel / dat alle soodanighe beloften / Eeden en
Contracten van Coningen / nul en geender waerde zijn / als t'eenemael onmo-
gelijck by haer te pzeesteren.

Sr. Ray. Als dat dan soo sou gaen / soo waert best op een ander manier met
den Coning van Castilien te handelen.

Sr. Francisco. Op wat manier doch?

Sr. Ray. Dat wy te ghelijck den Coning van Portugal met macht sullen
aentasten / hy te Lande in Portugal ende wy in Oost-Indien, Angola en Brasil, en
dat elck sal behouden dat hy kryght.

Sr. Francisco. Is dat niet in effecte tot noch toe gedaen? al-hoe-wel sonder
Contract. Heeft Castilien zijn beste niet gedaen / teghen Portugal? en wy in
Brasil? en wat heeftet geholpen? niet met allen.

Sr. Ray. O neen 'tis nu een ander saeck: nu den Coning van Castilien
Wrede met ons heeft / soo heeft hy macht om Portugal oberballen / die hy van
te boozen niet en had / en de Heeren Staten / hebbende Wrede met Castilien, kon-
nen dat lichtelijck doen.

Gelooft

Sr. Francisco. Celooft my mijn Heeren. Het Contract met Castilien
soudet ghy al wederom bedrogen werden: de ... g soude zijn belofte niet na
kemen of altyt heel slappelijck / en daer dooz die macht van Portugal tegens u
te consumeren / en daer naer / dies te vernachelijcker / dat Rijck in te nemen. Ist
hem best docht en soudet ghy alsoo / gelijck ghy genoeghsaem beproeft hebt / tot
dessein nimmermeer of seer langhsaem en niet al te groote kosten en bloeyen
gieten veran. Het ven de Heeren Staten dat niet by experientie bevonden
by diergeijne Contracten / die sy met Franckrijck en met den Ambassal
van den Coning van Portugal. Door Tristan de Mendoca hebben ghemaecht
en zijn de Wereltlijcke Historien niet vol van sulcke exempel: daerom mijn
Heeren / wilt ghy wel doen / leght u nimmermeer met Castilien aen / hy sal u soo
sekerlijck bedriegen als 'tlicht dat daer schijnt.

Sr. van Beeck. Maer Sr. Francisco segt my eens: wat apparentie isser booz
Don Joan de vierde als den Coning van Castilien vrede met ons hebbende / hem
in Portugal sal aentasten: ende de Heeren Staten / Vrede met Castilien, hem
de Rijgh in Brasil en Angola sullen aendoen: en noch daer-en-boven daer
d'Oost-Indische Compagnie hem in Oost-Indien / ende de Capers van
deselanden / alle zijn Onderdanen Schepen / op Zee sullen nemen en slaen:
en hem alsoo zijn heele Bupten-lantsche Traffique benemen of bederven?

Sr. Francisco. Mijn Heeren: wat apparentie wasser booz den Coninck
David / dat hy soude bestaen tegen de macht van Saul zijn Doot Vpant / als
wanneer hy booz deselbe most vluchten / om zijn leben selfs te salveren / son-
der gheselschap: Ende dat heeft hy ghedaen / doch met Gods hulpe / ja is
daer-en-boven tot het besit van Sauls heel Coninghrijck ghekomen. Item.
Wat apparentie wasser booz hem dat hy teghen de Practique en macht van
zijn Soon Achis bestaen / endie noch t'eenemaal overwinnen / en al-
soo zijn Coninckrijck wederom krijghen / doen hy inder haeste / van deselbe
met een Extraordinarie groote macht / op't onbersienste overballen wiert /
ende met wepnich Volck sichselven met de vlucht most salveren: Item. Wat
apparentie wasser booz Ahab den Coning Israel / dat hy soude bestaen teghen
Benhadad de Coning te Cyrien, als wanneer die met hulpe van twee en der-
tich Coningen hem quam bekrjghen en Samaria belepde: Maer wat seyde de
Coning Israel tegen de boden Benhadads: Segget hem: Dat die het Har-
nalsch aentreckt, hem niet en moet beroemen, als die het afleyt. Item. Wat
apparentie wasser booz den Coningh Hiskia, dat hy teghen Sanerib den Co-
ning van Assrien soude bestaen / als hem die den Oorlogh dede aensegghen:
Maer wat seyde de Propheet tot hem: En vrees niet. Item. Wat ap-
parentie wasser booz de Romeynen / dat sy teghen haer Vpanden soudent be-
staen / en noch een soo machtich volck werden / als wanneer haer Stadt
vande Francosfen was inghenomen / en datse alleen maer haer Capitolum
hadde

hadde/ daer op sp haer moeten
niet Hannibal haer meeste macht
niet; want. Wat appa entie wasser b
vierde, beyde Coningen van Vranckrijck
k. staen/ doen de kroon doe. Wetlige so
dat haer toe/ na' toordeel van alle
so veel appa entie en raet was/ als vooz my / by manier van spreken / ont
keper te worden? evenwel hebben sy beyde al haer vanden oer. woude/
en sy. geracht tot het volle besit van haer Rijk. Item. En on. hozt te ma
ken: Myn Heeren; wat appa entie wasser vooz de Heeren Staten van des
se Landen/dat sy tegen de macht vanden C. ... van Spangien souden be
staen/ name. altyck int eerste van haer Regieringe als wanneer sy in Hol
lant en Zeelant maer eenige Steden besaten / en dagelyck soo sterck aenge
tast wierden/en dat noch Vranckrijck noch Engellant haer wilden aennemen?
Maer wat antwoort gaven sy gemeenlyck/ aen al de gene die haer vrag
de/ wat uytkomst sp verwachtde? Nammentlyck Dat sy op God sagen, en
vastelijck vertroude, dat die haer een goede uyt- komste soude geven. Seker
mijn Heeren / in geen dingent abuseren haer de menschen meer/ als in d' uyt
komsten der Oorlogen / en sien ghemeenlyck alle gelyck op d' uytwendighe
middelen en appa entie van dien. Sy dencken weynich dat Godt alle
d' Oorlogen vooz de gausche werelt stiert en regeert / en d' uytgangen van
dien: en dat hy daer vooz insonderheyt aen t' menscheijcke geslachte
moget heyt/ rechtweerdichz/ goet heyt/ barmherticheyt/toozu en gramtsche
betoonz/ dat hy die geene is/die de Coningen en Vorsten op haer troon setz
z. Daer van afstoot/die de Coninclycken en Vorstendommen maect/ bebes
ticht en bewaert/ en deselve oock/ ontroert/ verwert/ omkeert/ verdersu
zert en op een ander volck bzingt. En houden't de Portugesen daer vooz/
dewyle haer God soo wonderlyck uyt de handen der Castilianen heeft ver
lost / en tegen deselve tot noch toe daer tegen bewaert / gelyck hy als noch
doet/dat hy voozder wel sozge vooz haer sal dragen/en haer/ so tegen deselve
als alle haer andere Spanden / beschermt.

Sr. van Beeck. Maer Sr. Francisco. dat is al-wel / maer God wercht ge
meenlyck vooz middelen / en die sie ick niet in Portugal.
Sr. Francisco. Myn Heer Dat is oock waer / dat God vooz middelen
wercht/en die synder oock in Portugal, het staet maer by God of die belieft
te segenen/ en dat vertrouwen sy / en d' uytkomst sal ons dat leeren / zhy
lieden/hoop ick zyt wyser/dat ghy vooz dien tyt seker vast beslypt ter con
trarie daer uyt soub' willen maken. Want die zyn Godt alleen beaent.
Sr. Ray. Adieu Messieurs ick ste daer een die ick moet spreken.
Sr. van Beeck, Wel Sr Francisco, wat soub ghy ons dan raden?

En noch eens daer uyt
lagen/en dat die vooz haer S
z Carel de zevende en Hendrick de
datse tegen haer vanden souden
ffie op haer was vervallen / en
inguen en wise verstande in die tyt/
by manier van spreken / ont
woude/
En on. hozt te ma
Staten van des
Spangien souden be
in Hol
sterck aenge
Engellant haer wilden aennemen?
aen al de gene die haer vrag
Dat sy op God sagen, en
soudede geven. Seker
in d' uyt
wendighe
Godt alle
menscheijcke geslachte
gramtsche
haer troon setz
maect/ bebes
verdersu
de Portugesen daer vooz/
Castilianen heeft ver
als noch
haer/ so tegen deselve
beschermt.
maer God wercht ge
Portugal.
middelen
die belieft
ter con
beaent.
moet spreken.
dan raden?

Brede

86m

Francisco. **Dzede te maken met Portugal.**

Sr. van Beeck. **Wel daer toe zyn wy en de Heeren Staten oock heel wel genegen.**

Sr. van Beeck. **De Heeren Staten geloofich ja/maer van D. I. of de Bewint-hebbers en geloof ich dat niet.**

Sr. van Beeck. **Wel waerom toech het raecht ons immers het booznaemste.**

Sr. Francisco. **Ja: wel u Participanten/maer u Bewinthebbers niet so veel / dat ghy liever Dzede soude willen hebben als Oorlogh / want rechte upt-gesproken / mijn gevoelen is / dat de Dzede al over lang met Portugal gestaten soude zyn geweest. waert dat ghy Bewinthebbers daer so begeerich toe geweest waert als de Coningh van Portugal: maer mijn Heeren/ met oorlog / ghy soecht de welvaert vande Compagnie niet / maer u partikulier tot ruine van deselve / en dien volgens d'Oorloge.**

Sr. van Beeck. **Seker Sr. Francisco. dat is veel eerlycke Bewinthebbers te na gesproken: ich treck my dat aen:**

Sr. Francisco. **Mijn Heer ich meen u niet / ich en houde u voor sodanich niet/ gelijck oock noch eenige niet / die ich wel ken en mijn goede vrienden zyn/en weete seer wel dat ghy lieden seer gaerne de Dzede saegt/en dattet u schult niet en is/dat die na blijft/maer ich weet oock dat ghy van u mede Comfraters over-stemt wert/die de Dzede haten als een pest/ en daer niet van hooren spreken.**

Sr. van Beeck. **Wel waerom dat Sr. Francisco?**

Sr. Francisco. **Draegje my dat mijn Heer Verbeeck? daer set selfs veel beter weet als ich.**

Sr. van Beeck. **Heen: ich moet dat van u hooren.**

Sr. Francisco. **Wel ich sal u dan daer van reden geven/so als de Portugeesen in Portugal dat den Coning en alle anderen wijs maken; namentlijck dat t'meestendeel vande Bewinthebbers d'Oorloge daerom begeeren/ om vooz eerst aende manance vande penningen te komen / ende directie van dien / en dan om haer selven en haer vrienden daer by te beneficieren / en dat is daerom oock de egyptlycke oorsaeck/waerom dat sy tegenwoordich soo seer haer beste doen / om de gemeene Participanten te bewegen van noch twaelf per cento by te leggen.**

Sr. van Beeck. **Maer Sr. Francisco ghy sijn grotelijck daer in geabuseert/ hoe kunnen sy haer selven daer in soecken / daer wert immers by pder een en van elck/ ende epntlyck van't Generael nette en perfecte rekeninge gehouden en overgelevert.**

Sr. Francisco. **En zyn't geen Coopliden/ die alle gelijck uptermaten wel weten te rekenen / en rekeningen te formieren?**

Sr. van Beeck. **Wel jaer.**

Sr. Francisco. Sijn't geen Tupden die particuliere negotien doen / begere-
rich of gierich om Geldt te winnen / en die haer vrienden hebben ?

Sr. van Beeck. Wel ja. En daer upt en volgt niet dat sp by haer admini-
stratie haer selven soude soecken en haer vrienden te beneficeren.

Sr. Francisco. En ick seg ja / en dat soo grof en groot / soo schandelijck en
oneerlich / so hot en plomp dat al de werelt daer van sou spoegen dat het upt
quam. En Sr. van Beeck soo ghy of yemant anders daer aen twijfelt /
brengh by de Heeren Staten maer so veel te weeg / dat de Rekening / die de
Bewinthebbers hebben weeten te flansen / en de Heeren Staten overgele-
vert / aengaende de vyftchien tonnen gouts / die de Oost-Indische Compag-
nie aen haer betaelt heeft / by eerlijcke haer dies verstaende personen wel
geexamineert wert / gelijk oec de Rekening vande subsidien / die daer vooz
en na zyn gegeven / hoe / waer aen / en aē wie die penningen bestet zyn ghy
sult het alles so naecht en klaer vinden als ick segge / so dat het niet waert
is een woort daer over meer te maken / of daer eenig sints aen te twijfelen.
Ghy sult daer by sien / datmen die penningen / die eygentlijck gedestineert
waren / om de verballen Staet vande Compagnie te helpen opzichten / en
dien volghens tot de nieuwe equipage te besteden / grof en groot gecmploye-
peert heeft / tot betalinge van lang verlopen renten / lang verteerde kost-
ten van Bewinthebbers / lang gepzetendeerde provisien of solarisen van
deselbe / voozis van oude schulden haer selven of haer vrienden aengaende.
Item tot betalinge van een deel bodden ende leuren die sp als leberaers
de Compagnie hebben aengesmeert / en dat soo duur alst alderbeste goet / ja
wel een derde part boven de waerde. Doozts salmen bevinden / dat sp inde
bevyachtige vande Schepen / haer selven / haer vrienden en malkanderen
den Bal so fray toegehaest hebben / datmen een comedie daer van sou spe-
len. Daerom ist haer gedaen Sr. van Beeck. Dat is 't wilt dat sp jagen.
En even so sullen sp oock omspringen met de twintich tonnen gouts / diese
nu gaerne de participanten soude afpollen / als oock mede met de penningē
die de Heeren Staten van tijt tot tijt sullē fournieren / tot betalinge en on-
derhoudinge vande Soldaten / en Magazhuē in Brasil / daerment want wel
de helft op sal bestelen hoe nau dat sp'er op lettē : de maets zyn haer te geu
Sr. van Beeck : en beginter een of twee vande Heeren wat gesicht of reuck
te krijgen daer weten sp terstont raet toe : en sullen met de generale Reke-
ning alles wel ront schieten ; en offer onder tusschen maer half so veel Sol-
daten in Brasil zyn / en de Magazynen qualijck voozsien / en dien volghens
dat u Brasil by overval vanden Coning / dat d'een of d'ander dach haer sal
gebeuren / niet machtig zyn haer te defendere / daer hebbē sp den byup van.

Sr. van Beeck. Ghy abusert u grootelijcks Sr. Francisco / sp zyn al te
hroom daer toe.

Sr. Francisco. Ja ick hoor wel so hebben u oock al met het Hoofst in haer Cap. O sletste sul I ghy kent de werelt noch niet.

Sr. van Beeck. Siet ginder gaet een van mijn Comfraters / laet ons daer by gaen en met hem oock een praerie leggen.

Sr. Francisco. Wans maer segt my wat ist vooz een ?

Sr. van Beeck. 't Is Sr. de Man ; mede Bewiuthebber vande West-Indische Compagnie / een goet Patriot / Ouderling vande Engelsche Kerck / en die't alcht met het Parlement gehouden heeft : maer even wel vermaent niet vande gaur die herpe daerje terstont van sprack / hy mocht hem aen trecken en quet worden / hoewel ick houde hem supber en by daer van

Sr. Francisco. So hoor ick ist een Engelman en een die't met die God en eer-vergeten-Hemel-schelmen de Parlemendarisen hout / die als dulle honden / tegen alle recht en reden / en huuten alle exempelen haer wettige Coning en gesalfde schandelijck / Sch-ins / Tyrannelijck als bloetdorstige Fielen / Huuten en Moordenaers met koeie bloede / voozbedachtelijck en speciael opset / publijckelijck op een Schabot / vooz zyn Daleys met een Bpl hebben doen 't Hoofst afhouwen / en die daer en boden noch zynen Soon Coning Carol de twede d' Erfgenaem van die Croon als rechte Lant-dieven en Tyrannen ja Duubels-kinderen soecken te beroben / onder schijn van een Nieuwe en Populaire Regeringe op te rechten / tegen de natuyz en 'trecht van die natie ende practijke van alle de voozgaende tyden.

Sr. van Beeck. Wel hoe gaeje dus aen ?

Sr. Francisco. 't Is niet waer dat ick seg ?

Sr. van Beeck. 't Is wel waer / maer swijgt daer oock van / om ons praepoost niet te byken. Goede morgen Comfrater.

Sr. de Man. Goede morgen Messieurs / wat gaeter om / hebje pets verstaen ?

Sr. van Beeck. Niet met allen / ick en heb oock dese Morgen aende Brug niet geweest. Hebt ghy pet ?

Sr. de Man. gaetsch niet.

Sr. van Beeck. Comfrater / ick heb met Comfrater van Ray en dese vrient / die onlangs met de leste Schepen vut Portugal is gekomen / wat discourses gehad van onse Wrede / en hy raet ons daer toe / wat dunckt u daer van ?

Sr de Man. Ich sieder geen raet toe.

Sr Francisco. Hoe soo mijn Heer ?

Sr de Man. Om dat den Coning van Portugal Angola ons niet en wilt weerom geben / dat hy met onrecht van ons genomen heeft.

Sr. Francisco. Segt ghy dat mijn Heer ? en ick segge dat den Coning dat met goet recht / en soo de geleerde seggen Iure belli genomen heeft / behalvs battet hem toequam en qualijck was afgenomen / dan daer van wil ick niet spreken.

Sr. de Man. Hoe sond' ghy dat konnen bewyzen?
Sr. Francisco. Wel mel: hadden de Hollanders of u dienaers aldaer niet
eerst den Creves absolut gebroken? namentlyck daer mede datse met hul-
pe vande Inwoonders een van bes Coninck Vant Forten hadde belegert/
en haer beste deden om dat te veroveren: wat dunnert u stantet den Coning
of sijn Gouverneur aldaer doen niet by om toe te tasten? gelijck hy gedaen
heeft / innemende Louande ende Forten die de Compagnie daer had. En
kehalven dat. Hebt ghy den Creves oock niet selfs in Brasil eerst gebro-
ken? en dat daer mede / dat ghy alle de Portugesen haer Schepen nee mit/
daer ghy by komt die uyt Portugal na de Bahia en Rio de Janeiro gaen / en
wederom van daer naer Portugal: en waeron soude den Coning van Sil sit-
ten? en mede niet zyn best doen? seker ick verstaer dat hy dat nu openlijck
mach doen / en de Rebellen met goet recht assieren / ja u algelijck uyt Bra-
sil sagen soo hy kan: u begonnen Oorlog geeft hem dat recht.

Sr. van Beeck. Golla Messieurs laet ons daer niet van spreken; daer
over zyn al lang voer desen woorden genough den hals ghebroken: maer
sprecht vande Bredde.

Sr. de Man. Wel waerom wil den Coning ons Angola niet wederom ge-
ven / bewijse wy hem een engen handel plaats op de Kust van Africa vers-
gunnen? gelijck zyn Ambassadeur maer versocht heeft. Dat strijft immers
tegen de handelinge of tgehandelde / daermen by blyven moet / somen als
Wannen met eere wil geacht zyn.

Sr. Francisco. Mijn Heer: den Coning van Portugal en sacht 't Godloose
Parlement van Engelandt niet / die na dat se met haer Coning genoug-
saem bereenigt veraccoordeert waren / en datter niet anders aen gebreck
als de solemnele teykening / die die van 't Parlement niet konde nalaten /
echter daer uyt sijn ghescheyden en eenige zyn der Opanden tot Rechter
hebben ghemaect / en door de selve haer Coning laten condemnieren en
'thooft af-houwen / a neen. Soo verd' en waren de Heeren Staten niet
den Ambassadeur niet gekomen / maer elck stont noch op zyn geheel / d'er
am zyn eytsch te mogen vergrooten / en d'ander zyn gebod te mogen ver-
mindere: had ghy toegetaft op die tijt als hy dat versocht / soo soudet den
Coning geapprobeert hebben / so wyltet dan u selven: so lange als sodani-
ge Contracten niet getekent zyn / is men daer aen niet gebonden. 't Ex-
empel vande Francosen tot Munster is daer van een levendige getuyge.

Sr. de Man. D. I. en begoeft my dat van 't dooden en ombrenger vanden
Coning van Engelandt so spijtig niet toe te duwen / ick ben daer niet schul-
digh aen / noch wil het Parlement niet defendieren / noch haer werck
datse gedaen hebben: ende om recht daer van te spreken / het Parlement
en heeft den Coning niet geboodt maer de Militie.

Sr. Francisco. Ja so soechtmen't nu te d'ypden: maer 'ten sluyt niet. Wel
wiens naem is den Coning in gebanchenis gelept ende gehouden en van
t'yt tot t'yt nu hier nu daer heen vervoert? Wi wiens naem is by epndighck
tot Londen gebzacht? niet upt den naem des Parlement? wie geeft die grus
welijche Woorz- Raet gestelt? niet het Parlement? i'pt wiens naem heb
ben die Tyrannen en Bloet-honden tegen den Coning geprocedeert en
epndelijck hem vermoort? niet upt den naem des Parlements?

Sr. de Man. Ja: maer u.l. moet weten dat de Militie het Parlement daer
toe gedwongen heeft.

Sr. Francisco. Dat sluyt al weer niet. Doen den Coning eenige van z'n
doot-vranden upt het Parlement wilde hebben / doen heeft het selve niet
Lijf en Ziel sich wel daer tegen gestelt; en waerom en heeft het sulcx oock
niet gedaen doen de Militie de beste Patriotten van't Rijk dat de des Be
siet wat het Parlement van Parys onlangs daer tegen gedaen heeft / doen
de Regente maer twee of drie personen daer upt had genomen en versonde
sp gaen gesamentlijck tot twee drie malen by drie hondert sterck / na de Re
gente toe / en versoekē de restitutie van deselve / en dat niet ernstige woorz
den en suffisante redenen / en rusten niet tot dat sp die wederom hebben.
Heeft het Engels Parlement wel eens daer tegen de Militie een juet ge
sicht gegeven? Neense: En heeft het Parlement alle de geen audientie ge
geven die vooz den Coning intercedeerden? gelijck oock alle de Heren Am
bassadeurs van Franckrijk, Castilien en desen Staet? so de proceduren tegen
den Coning aengevangen / niet die haren waren / so hadden sp haer tegen
deselve behooren Geexcuseert en na de Militie gesonden te hebben; maer
ter contrarie sp geben immers d'een dese en d'ander dien antwoort / en alle
sodanig / datmen niet handen daer aen konde tasten / datse int sin hadden dē
Coning om hals te brengen. En vzaeg ick u oft Parlement ober de proce
dueren tegen den Coning gehouden / wel eens haer misnoegen ghetoonē
heeft? of daer tegen geprotesteert? neense voozwaer: of heeftse Carolus den
ousten Soon des vermoorden Coninx wel eens vooz dē wettigen succes
seur en haer Coning verklaert? neense. Maer ter contrarie / sp doen den
selven dag / datse den Coning om 'tleven gebzacht hadde / opentlijck vooz
heel London publiceren / dat niemant dē selve vooz sodanig sal achten / ken
nen / houden noch noemen / en dat op Lijf-straf. Ja sp laten dat voozt heele
Coningrijck doen. En let voozts op haer andere proceduren / ghy sult die
bevinden van deselve uatuyr te zyn: Sulcx darmen het Parlement het als
les moet wpten en toeschrijven / en de Militie maer vooz haer Dienaers en
Exploiteurs van haer dessepnen houden / en vooz de welke datse eenighe
van haer Confraters upt haeren Raet hebben gesmeten / gevangen geno
men / de Stadt London bemachtigt / haer Meester gemaecht vande Tre

sozien

sozien en voorts alles gedaen/watmen heeft gehoozt en gesien. En die an-
ders daer van nordeert is herdwaelt.

Sr. de Man. Even wel soo ist al veel van W. T. gesept / dat den Coning
tyzannelijk / onwettelijk en Godloos sijnck van't Parlement is vermoort /
daer het seyt / en soo ick hoor / hoor al de Werelt in't Druk sal uptgeven / dat
het sulcx wel en ten rechte heeft gedaen.

Sr. Francisco. Hoozt Sr. de Man. Het mach seggen wat het wil : Ick ben
wel seker / dat geen wys en eerlijk man dat seyt anders sal keuen als
ick heb gedaen.

Sr. de Man. Maer 'tis niet te doe / men moet dat ooc bewijzen.

Sr. Francisco. Wel dat's licht te doen: let maer hier op : Ten eersten : Ist
warachtigh / dat het Parlement onwettig was / als niet bestaende upt soo
veel en sodanige leden / en dien volgende in so veel en sodanige personen /
als van outs gebunckelijck is / en dien volgende zijn alle die personen / die
doemaels daer geseten hebben / met goet recht hoor so veel Tyrannen te
houden / die de Regeringe des Lants hadde geusurpeert / door't middel van
de Hoofden van de Militie. Te meer oock dat deselve geen Procuratie en
hebben gehad / van sodanig volkomen of compleet Parlement van heel En-
gelant. Sijnde onwedersprekelijk waerachtig / dat / als de Lords en Com-
muns van Engelant met haer Coning in openbaren twist en Oorloge zijn
verhallen / dat dan het Parlement in alle sijn leden of in sijn vol getal van
personen moet bestaen / of het en is niet wettelijk / maer tyzannelijk / en
dien volgende oock al sijn Actien sodanig. Ten tweeden : So ist oock waer /
dat als de Coning van Engelant , met sijn Onderdanen in openbare twist
en oneenicheit is geraecht / dat het selve in of hoor sodanig vol Parlement
pro & contra, hinc inde, moet werde gedebateert / en nergens anders / mit so
gaders daer beslecht : te weten / dat de Lords en Commons aldaer haer klach-
te den Coning moeten hoorhouden / en ten hoogsten maer reparatie epschen
en verskering in toekomende. Nu en is de Coning in of hoor sodanig par-
lement niet gehoozt / ja daer hy't versocht heeft / ist hem gewepgert / tegens
't exempel van alle sijn Hoorsaten. Ten derden : Om datmen den Coning te
recht gefelt heeft / en dat noch hoor gedeligerde Rechteren / tegens sijn
danck / en noch hoor sodanige personen / die of sijn doot geswozen vanden /
of tot sijn doot gedebauheert waren. Ten vierden : Om datmen hoor de
selve Rechteren tegens den Coning crimineel heeft geprocedeert / gelike als
tegen een gemeene Onderdaen / dat t'eenemael Tyrannelijk is / sijnde alle
Coningen daer van vry / en maer alleen den Richterstoel Christi te. jonghe
dage subiect. Ten vijfde : Om datmen de Coning gedoot heeft / en dat noch
publicq hoor al 't volck / dat onwedersprekelijk Tyrannigh is / als sijnde
sodanige personen / absolut geselsche Gods / daer geen Onderdaen de hand
mach

may nen wagen / als God alle . . . en di. nholgens daer van speciael vyz en
upt gesondert / konnende op't alder hoogste niet meer verbeuren als haer
Kroon alleen vooz haer persoon / sulcx dat alle die aen des selfs doot schul-
dich of hantdadig zyn geweest / in sonderhept oock alle die vant Parlement
rechte Tyrannen en meer als Dader- Moordenaers zyn. Ten leste: Sulcx
blijcht oock daer upt / datse den Coninck gedoot hebben / daerse lange tyt te
woze met hem in onderhandelinghe waren getredt / en genoegsaem met hem
verbrage / ober alle de poincten van hare questie / en gereconcilieert. Ten
sevente : Om datse hem gedoot hebben / sonder zyn eppen toestaen en be-
keutenisse van 'tgene daer mede datmen hem beschuldigde / ja daer hy't ex-
presselyck ont-reude / sonder 'twelcke niemant particulier mach noch kan
wettelyck gedoot werden. Ten achte : Set hier by datse hem gedoot heb-
ben tegen het Conyenant met het Coningryck van Schotlandt opgericht.
Ten negente : Oock tegen haer menichvuldige / Hooge / en diere beloften /
Eeden en Protestation / vooz al de werelt gedaen / ende openlyck. Ten
chiende: tegen de onderlinge handelinghe en 't Contract met die van Schot-
lant ingegaen / op't overleveren van zyn Majesteit in haer handen. Ende
suo u. l. myn Heeren belieft / dat ich alle 't selve bzeeder bewyzen / seght my
wanneer dat u. l. sulcx belieft te hooren ich sal dat seer gaerne doen.

Sr. de Man. Dat neem ich aen : Waer ich heb nochtans inde H. Schryft
en andere wereltse Historien wel gelesen / datser veel Coningen in haer
eppen Landt omgebracht en gebodt zyn / wat segge daer toe ?

Sr. Francisco. Dat's waer : te wele eenige van haer Openbare Vyanden,
die 't Rijk met geweld hadde ingenomen / en haer gebangen gelegen: eeni-
ge dooz d' Vsurpateurs van 't Rijk tot haer verskeringe / eenige dooz Con-
spirateurs die na haer Kroon stonden / eenige dooz perloonen expres daer toe
gedebanheert / eenige dooz haer Competeteurs die meer recht als sy tot de
Kroon met-reude te hebbe / eenige van haer Personele Vyanden, eenige
dooz Factionisten, wat bzeemt inde Regeeringe en Staet daer mede vooz
hebbende / en eenige oock wel by haer eygen Onderdanen tegen haer opge-
staen zynde / man wat gemeenschap hebben al die exempelen hier in be-
grantschelt niet. Ich bid u wyse my eenzenig exempel inde gantsche We-
relt / daer Univerfus Populus of de drie Staten des Rijcx, of de Staten Gene-
rael des Lants, opt by rype deliberatie vā rade / haren Erf-Coning te Rechte
hebben gestelt / vooz gedeligerde Richters / en hem daer crimineel doe aen
klagen / en berooddeelen / mitsgaders dooz deselve opentlyck op een Scha-
dot vooz al 't volck oock vooz zyn Paleys doen E. dten en out hooffter / ich
ben wel verskeret dat u. l. noch niemant ter werelt dat en hout doen ; en
segge daerom noch o' suuch / gelijck ich gesep hebbe / dat Carolus de eerste
Coning van Engelandt, Schotlandt, Yrlant en Vranckryck, Tyrannelyck en
Moordadelijck is vermoort.

Daer

Sr. de Man. Maer ghy en an. boozt op mijn bzage niet: wael om wil den Coning van Portugal ons Angola niet wederom geben/en also Dzebe maken.

Sr. Francisco. Mijn Heer om dat de Staten des Lands dat niet en begeeren/en gelijk ghy wel weet/sonder haer consent kan dat niet geschiede.

Sr. de Man. Maer waerom begeeren die dat niet?

Sr. Francisco. Geeft u dat wonder?

Sr. de Man. Ja wel grootelijchs: want dan waer de Dzebe gh'troffen/en zijn Staet bevesticht tegen Castilien, want de Heeren Staten souden hem dan niet verlaten/maer onghetwijffelt als hp't te quaet hadde/ bystaen met Volck en Schepen.

Sr. Francisco. Belooft dat Koster soo krijghje een nieuwe Cap: soo soet/wedd' ick/en sleuptje niet/dat hp daer na sal lupsteren: Hp sal so geck niet zijn/dat hp u zijn rechter been sal gheben / op een flauwe belofte van een houre stelt daer booz te sullen hebben in kas soo hp op een been niet gaen kan.

Sr. de Man. Wel hoe wat's dat ghesepd?

Sr. Francisco. Dat is dat ghesepd/dattet het Rijck van Portugal in gheentberlep manieren gheraden is / u versoek van Angola, of de restitutie van Paul Louande en de Forsten van dien/nu lest weerom ingenomen/toe te staen / en dat op een simpel mondelinge belofte van eenigh secours in tijdt van noot: haer is te veel aen het alleen-geheel besit van Angola gelegen / ja soo veel als Holland aen haer groote Visscherije: 'theele Coningrijck ja elck mensch heeft zijn Interest daer in: en maect selfs eens die rekening / daer vallen in Angola Jaerlijchs vijftien of seshien duysent Slaben / diese booz een kleynigheyt daer kooppen / of ten minsten booz eenighe van haer eppen bzuchten / of Hantwercken / en halen die daer met haer epgen Schepen en Partie en bzenghen die daerse van doen zijn / en verkoopen deselve het stuck van drie tot acht hondert Guldens: na datse die verd of heynt bzenghen / beloopt dat niet een ongelooftiche Somme Gelds Jaerlijcx conqueste? en die soecht ghy haer upt de handt te trecken. Daer-en-boven weten sp / dat Castillen dooz 'verlies van 'tselbe / aengaende haer Slaben soo grootelijcx gheincommodeert is / dat sp epntelijck ghenootsaecht sal werden daerom bzedez met haer te maken dat sp anders niet doen en sou / als ghy een voet daer in behielt / en dat sp haer Slaben van u konde krijgen / Sp houdent in Portugael oock daer booz / dat ghy in tijt en wyle / hebbende de rechte soetichheyt van dien handel gesmaecht/ haer daer na/ onder d'een of d'ander pzetext/boozts tenemaal daer upt sout botsen. Sp kennen niet dat ghy Arge Vlckers zijt/diemen niet al te veel mach toe verrouwen. En ghelooft my dat den Koninck of de Staten des Lands u versoek toestonden / de Ghemeente raechte op rollen / en God weet hoe dat dan sou affloopen / en den Koninck met de Staten bzeesen daer booz. Daeromme mijn Heeren set dat upt u hoeft.

De

Weg

Sr. de Man. Wel op wat voer wilt den Coning van Portugal dan met ons handelen?

Sr. Francisco. Op desen voer aengaende Angola. Dat hy te vrede is / dat ghylieden of de Particulieren van desen Staet/daer in Angola seker getal van Swarten Jaerlychs sult moghen komen koopen/om na u Neerlands Brasil te brengen/mits betalende den ordinaire Col daer van gelijk zijn eygen Onderdanen.

Sr. de Man. Daer vint ick dese zwaericheyt in / dat wy op die voer niet seker soude gaen met de Swerten / om dat u natie aldaer alle deselve voer die van haer natie ophopen/ en aen onse natie en Schepen geen sullen willen overlaten of verkoopen/ en dat om ons so veel te incommoderen en decultere en populatie van ons Brasil daer door so veel te beletten als sy immer meer kunnen.

Sr. Francisco. Neen dat's abus / men soude kunnen vast setten / dat de Compagnies Schepen binnen sekeren tijd met haer Slaven daer afgebaerdicht sullen moeten werden.

Sr. de Man. Ja dan sullen sy ons op een ander manier daer mede bedriegen. De Portugesen en deugen niet.

Sr. Francisco. Wel aen: staet u dat niet aen/ soo bedinght van den Coning Jaerlychs seker ghetal van Slaven door u Brasil / te leveren in Angola aen voort van u Schepen/ en dat tot sulcken prijs als ghylieden daer over sult kunnen accorderen.

Sr. de Man. Daer sien ick die zwaaricheyt in/ dat wy lichtelijck te veel of te wepnich souden eytschen/ en dienvolgens ons selben grootelijchs daer by verhozten kunnen/want wie weet hoe veel dat wyder van doen sullen hebben? dat hangt altemael daer aen/na dat onse quartieren van Brasil van d'Ingesetenen deser Landen gebeneficeert sullen werden.

Sr. Francisco. Dat's abus mijn Heer: dat hanght altemael daer aen / na dat ghy de luden tracteert die derwaerts sullen gaen om sulchs te doen. En so u. l. in die voerslach oock zwaaricheyt vint/ soo isser noch een ander/ namentlic dese: Set u Brasil of den handel van dien met Swarten aen d'Inwoonders of die van Portugal open / en consenteert haer deselve voer haer eygen rekeninge/ en met haer eygen Schepen/daer te brengen en te verkoopen / mits datse met soo wepnigh of veel/diese daer niet kunnen verkoopen wederom van daer sullen mogen verzeplen/naer alsulche plaetsen alst haer sal gelieven. En zijt wel versekert dat de Portugesen u/van tijd tot tijd/ daer soo veel Swarten sullen brengen/ja veel meer als u. l. van doen sult hebben / en daer aen soude't rijck van Portugal oock groot contentement nemen / en zijt ghylieden dan oock by van alle zwaarigheden die ghylieden op dien handel kont maken en bybrengen.

Sr. de Man. Wel de Portugesen mocht'ander dan geen met alle brengen en ons soo laten sitten.

Sr. Francisco. Sijt daer niet booz bekommert/ de Portu. en soeken niet lievers : en ten overbloet sal den Coning daer booz staen.

sr. de Man. Wel nu aengaende St. Thomé hoe verstaet Portugal dat stuck.

sr. Francisco. Dat de Compagnie oock soude moeten daer van de susteren/ te weten bande Forteresse dat sp daer hadde verobert/ eer dat de rjdinge bande gemaecte Treves daer quam/ en dat booz een seker stuck gelts/ of quantitept Slaben/ of Supcker / soomen best sal konnen accordeeren: dat Eylant is te kleyn om twee Heeren te hebben/ en de Supckeren die daer ballen/ komen roch hier te Lande altermael over Portugal.

sr. de Man. Desen epsch van Portugal staet my gansch niet aen / noch van teen noch van tander/ en salder oock noyt mijn stem toe geven.

sr. Francisco. En soo ghy nochtans wijs zijt en yet beste bande Compagnie soecht/ soo sult ghy dat aennemem eer't te laet is: men seght gemeenelick/ hy spieghelt hem sacht die hem aen een ander spiegel; steekt u Neus eens inde Oude ende Nieuwe geschiedenissen / bestet eens inde Fransche Historien / hoe trots dat haer de Engelsche tot haer groot nadeel hielden ten tijde van Carel de sevende Coning van Vranckrijck; namentlijck hoe datse op de t'samenkomste van beyder zijdes Ambassadeurs tot Calis, ten eynde om Vrede te maken / en haer differenten te vereenigen/ opiniatelijck daer op bleven staen/ datse niet een dupmbzeet Lands wilde gutteren van 'tgene sp in Vranckrijck besaten / en hoe den Coning van Vranckrijck boozschreven / haer dat ghenoechsaem toestont/ mits conditie datse alle haer Landen/ in Vranckrijck ghelegen/ te leen van hem en zijn Kroon souden besitten/ gelijk sp van outs altijt ghedaen hadden/ en dat sp daer geensins toe wilde verstaen maer haer ghepretendeerde souberainitept behouden/ en hoe sp daer over/ by continuatie van d' Oorloghe/ teen met 'tander hebben verlozen / ja soo datse niet een voet lants daer in behouden hebben/ sulcx dat de Serres daer op seyt qui tel refuse qui apres muse. Bestet mede hoe't den Coning van Spagnien met u gegaen is: die oock gheensins wilde wijcken/ op de onderhandelinge tot Breda van zijn ghesustineerde / noch aennemem 'tgeheene de Staten van dese Landen hem aanboden en presenteerden / maer hoe ist hem daer over ghegaen/ by continuatie van d' Oorloghe? dat ich u niet behouf te segghen/ secker niet een hayz beter als de Engelsche. Slaet oock u oogen eens op de indiscrete epsch bande Francopsen dese boozlede Jaren / tot Munster/ en ich bzage D. L. of sp/ na u opinie/ nu daer van geen groot berouw hebben? en of sp niet veel minder/ als haer den Coning van Castilien daer geeft niet sullen laten papen? Daerom rade ich u oock te zent dat ghy wout krijgen/ want ich bzeeft dat ghy anders/ by continuatie van d' Oorloghe hier na niet met allen sult hebben.

sr. van Beeck. Daer is met den Ambassadeur van Portugal niet te handelen/ als ghy meent dat ghy hem hebt dan vent ghy hem hoerom quijt/ by speelter

ter mee: dan heeft hy last en volle commissie/en dan wederom niet/en traïneert ons alfoo na zijn eppen lust en appetijt/en gecht genouchsaem met ons.

Sr. Francisco. Dat is het vzeemste dat ick mijn leven opt hoorde: segt ghy dat van den Ambassadur Messieurs? Men spreekt in Portugal niet anders van u of de West-Indische Compagnie/en na dat ick my daer op heb geïnfozmeert/soo spaert ghy de waerhepdt daer aen/soo dickwils als ghy dat seght. Want is dat niet waer dat hy u de restitutie van u verlozen plaetsen en Landen in Brasil ghepresenteert heeft te doen doen/eer dat u groote macht derwaerdes ging? en heeft hy niet van tijd tot tijd daer in gecontinueert? ja tot heden toe? is hy wel een stroobzeet opt daer van getreden? neen hy: heeft hy niet selfs dagelijchs de Heeren Staten aengemaent en versocht tot het slupten bande Vzeede? en daer by wel expresselijck gedacht dat hy zijn woort stont/en soude blijven staen? als alleen doen hy hoorde dat Louande met de Forten in Angola by zynen Coning weder ingenomen waren: wat dunckt u had hy doen geen gelijk te seggen/dat hy inde handelinghe dien-aengaende niet wijders treden konde/voor en aeler hy naerder last hadde van zynen Coning? wie kan hem daer ober blameren? seker niemant. Maer laet ons daer tegens eens besien uwe Actien tegen hem: ist niet waer/dat ghy of de Heeren Staten voor u/tot verschepde repsen by hem geweest zijt/in effecte meer om hem upt te hoozen/en t'abuseren als eenich Tractaet met hem aen te gaen? dat ghy alle twee of drie Maenden na dattet u in 't Hoofst quam/dat eens hebt verbat? latende hem ondertusschen wachten en op hoop leven als de gecken. En ghebende upt voor al de Werelt/d'eene tijd dat hy gheen volkomen Procuratie had/d'ander tijd dat hy niet en was te vertrouwen/somtijds dat hy resilieerde/en somtijds weer een ander leugen. Hebt ghy staende de handelinghe met hem/ondertusschen niet u beste gedaen om heel Brasil af te loopen/en hem nochtans hoop ghegheben van met hem te willen slupten? en had u dat gheluckt/soud ghy hem niet een schop in zijn gat ghegheben hebben/en laten loopen? Hebt ghy niet by de vijf Maenden ghewacht tusschen de leste en naest leste by-een-komste om met hem bozder te handelen/als wanneer hem maer wepnich dagen tijds gegeven wiert om op u versoek te antwoorden? wat dunckt u hier van? en seght ghy noch sulcke dingen van hem? seker dat slupt niet.

Sr. de Man. Goede vziert wat sal ickje seggen:so den Coning van Portugal of de Staten aldaer niet en konnen resolveren om ons Louande met de inghenomen Forten wederom te geven/soo heeft hy te verbrachten/datter een hondert Kapers hem op het lijf sullen komen.

Sr. Francisco. Dat weet hy wel/en is dat oock al getroost/ghelijck als ick sus ghesep heb. Maer seght my eens is dat het bedrijf van de Compagnie? heeft die dat soo voor gheslagen en goet gevonden? en tot redzes van haer verballen staet/noodigh en dienstigh geacht?

Sr. van Beeck. **Wat septmen daer van in Portugal?**
Sr. Francisco. **Dat sal ick u wel seggen mijn Heeren:** men sepdt daer / dat hier d'iederley opinien regeeren: **Dat de Eerste verstaen/datmen met ghevelt van Wapenen de saecke van de Compagnie moet herstellen / en oock gheheel Portugals Brasil innemen / en datmen derselver raet nu twee Jaren achter een gebolght heeft/hoewel met slepne bycht.** **Dat de Tweede verstaen/datmen alleen maer tot koste van 't Landt het Reciff met d'andere Zee-Posten/die ghy daer noch hebt/behoort t'onderhouden/ende voorts alles op de Kaperije aen te leggen/en te maken datter hondert Kapers in Zee gaen / en dat alle de Portugesen genomen werden/die na Brasil gaen en van daer komen / en datmen dat nu sal in't werck stellen.** **Dat de Derde verstaen / datmen behoort t'atcozderen somen best kan / behoudelijck dat de verlozen plaetsen van u Neerlands Brasil aen de Compagnie gerestitueert werden/ en datse secker is soo veel Slaven upt Angola te sullen trecken als sy van tijd tot tijd sal van doen hebben.** **Men sepd oock/dat de Compagnie de hertste d'ijbers zijn gheweest van d'eerste opinie/en datse die van Zeeland en Groeningen op haer hand kregen / en so met geweld dat dooz gedrongen hebben/datter tot twee malen toe so groote macht van Volck / Schepen en Ammunition derwaerts ghesonden is; dat de Zeeuwen alleen en booznamentlijck de eenige of booznaemste d'ijbers bande tweede opinie zijn/en dat om also aen haer oude neering weer te komen of haer verlozen welbaert / die booznamentlijck inde Kaperije bestaet / wederom op te rechten/sonder op de welbaert bande Compagnie eens te sien: **Dat d'andere Provincien/die niet langer tot d'Ozloghe verstaen / dat toestaen op hoop dat Portugal daer dooz gedwongen sal worden/de Compagnie haer versoek toe te staen: en van wat effect dat zijn sal sult ghy in twee Jaren wel sien.** **Voozts dat de Provincien van Gelderland, Holland, Vriessland en noch een of twee van d'andere van de derde opinie zijn / maer dat die de Compagnie noch d'andere daer toe niet en hebben kunnen brengen/en salmen hier naer/alst te laet is/gewaer worden dat sy't best vooz hebben gehad/en van 'trijpste oordeel zijn gheweest.** **Maer ghy Heeren Bewinthebbers/een ding moet ick u brengen/ wat proffijt sal doch de Compagnie upt dese Kaperije trecken? wat welbaert het Landt? en de ghe-meene Man?****

Sr. de Man. **Dat sal ick u segghen:** daer dooz sal ons Boots-volck aen de hand gehouden en werck gegeven worden; **De Scheepmakerpe en Equipage ter Zee sal daer by hier te Lande blyben slozeren/en alle Heeringen die daer aen vast zijn; veel kalijfen en arme Dupbels/die van 'teen Broot tot het ander niet kunnen komen/sullen daer by op komen / en Vrouwen Kinderen rijckelijck de kost winnen; de Waerden/Herbergen/Doerluy en dierghelijcke sullen daer by wel baren; de Beders sullen daer op vryen worden: **De Compagnie sal haer gedeelte/en dat bupten haer koste / van den Bupt hebben: Het Landt sal****

doen zijn inkomste daer van trecken; In somma ick kan u de welbaert daer van booz dese Landen niet beter gelijcken als by een nieuwe Disscherij/ daer elck een/die daer mee omgaet/en daer men die Keering doet/ wel by baert; of daer upt kont ghy dat oock wel begrijpen/datter soo veel schats aen Supcker daer booz in't Land sal komen/sonder een stupber daer booz te betalen.

Sr. Francisco. Mijn Heer W. L. spreekter heel levendich en smaeckelijck van/dan'tis geen wonder/de Engelsche zijn in die Keering geconsijt en Doctozen in die kunst.

Sr. de Man. Segje dat neen: werpt de Zeutwen niet wech / die souden't ons noch wel te raan ghehen; dat zijn Kapers in haer gat en leben daer by als de Visc in't Water. Wederben wel seggen / schijt inden handel, alser Buyt te halen is. Ha/ha! ick moeter om lachen: wat dunckt u daer van?

Sr. Francisco. Ick weet niet wie de slimste zijn; sy deughen alle bep niet/de byzomen uptgesondert/die daer geen part in hebben. Maer dat obergeslagen; W. L. moet met mijn bekennen, dat al wat u. l. segt valsch en gelogen is / soder geen groote Bupt en valt/of datse meest met de kous op't hooft weerom t'hups komen.

Sr. de Man. Ja dat's waer/maer daer is gheen twijffel aen / sy sullen wel Bupt maken.

Sr. Francisco. En ick denck wel neen / dan den tijd salt leeren: en dit moet u. l. my oock toestaen. Dat/in cas dat den Coning van Portugal foodanige ordze stelt/dat zijn Onderdanen haer Supckeren sekerlijck upt Brasil t'hups krijgen/dese nieuwe Kaperij tot groote schade en nadeel sal strecken/ bepde bande Compagnie en de particuliere Ingesetenen deser Landen.

Sr. de Man. Wel waer in toch? krijghen sy gheen Bupt sy blyben de selbe diese zijn/la de Gemeente en verliest daer niet by/noch oock het Landt.

Sr. Francisco. Acht u. l. dat soo licht mijn Heer? ick niet: dat stuck siet ghy niet diep ghenoech in. 't Is waer de generale Kous-rederij of dat de Kapers in't generael meest met de kous opt hooft wederom t'hups komen/ bzingt wel soo geen generale qualickbaert of verarming in't Landt / als wel een particuliere/en by namen van de Meesters of Reders / die soo veel daer by verarmen alse daer aen uptghelept hebben: Maer considereert met my eens de schade die het gemeen of d' Ingesetenen deser Landen sullen lijden / by aldien de Bredet met Portugal niet boozt en gaet / en dat de Portugesen haer Supckeren sekerlijck ober krijgen of daer in't Landt laten / en dat de Compagnie alleen maer met soo veel macht geassisteert wert / datse haer Jorden maer sekerlyck besetten en bewaren. Damentlijck datter dan Jaerlijcx versumpit sullen werden upt ons Neerlands Brasil in dese Landen te bzingen / tot dienst bande ghe-meene Negotianten. de Dumoze van vancich dupsent Bisten Supckers als een bzuucht van haer eppen Land/diemen daer metter tijt sal konnen winnen/daer booz

voorz het gemeen niets voorz en is gegeven of uytgheleijdt / en dewelcke ghegaa-
den moeten werden voorz supbere conquesten daer elck Lit zijn gedeelte in heeft
bedragende die ruffchen beyde ghereeckent ten minsten sestig Connen Gouts.
Set hier by datter dan aen andere vruchten meer versupmt sullen werden daer
te winnen en hier te Lande te brengen / als van Brasilienhout / Taback / Indi-
go / Gember / Catoen en meer andere / wel voorz vijftien Connen Gouts / ma-
kende te samen een somme van vijf-en-tseventigh Connen Gouts Jaerlijck-
sche Conquesten. Set hier noch by de dupsent Kisten Supchers thien Jaeren
lang / die den Coning soude gheben by voortganck bande Brede / die mede ver-
supmt sullen werden ; en dan noch de proffijten of de verrijckenisse van wel
vijftien dupsendt Kisten Supchers by de Particuliere Jaerlijckse dupten
's Lands / die der dan meer in't Land soudent komen als anders / dat alleen noch
wel thien Connen Gouts des Jaers sal bedragen. Of rekent de onbermijde-
lijke kosten die het ghemeen dan sal moeten doen aen Wtheemsche / die sy met
de Brede soude versparen en niet behoeven te doen : als ten eerste tot den inkoop
van sestig dupsent Kisten Supchers / diese dan van de Portugesen of van die
in Portugal Jaerlijckse sullen moeten hoopen / en daer vooren betalen ten min-
sten veertigh Connen Gouts. Item / tot den inkoop van Brasilienhout / Ca-
toen en andere Waren wel thien Connen Gouts. Ende by aldien het tot een
generale Oorlogh tusschen ons en Portugal uytbarst / dat grootelijcx te vreesen
staet / soo moet hier noch by staen wel vijftien Connen Gouts die het gemeen
als dan meer sal spenderen als nu aen't Sint Cubes Sout / also sy dat dan van
d'Oosterlingen sal moeten hoopen / en dien volgende soo veel meer daer voorz uyt
leggen / dan of 't selve by onse eygen Ingesetenen en haer Schepen daer gehaelt
wiert : alle 'twelcke te samen bedraecht een somme van vijf-en-sestig Connen
Gouts / die het Gemeen by d'Oorloghe Jaerlijckse sal moeten aen andere Par-
tie besteden en uytgheben / en daer mede dat sy deselve sullen verrijcken / dat
voortwaer geen saecke is van klepne consideratie.

En als men dese sake voort particulier dan gaet examineren / soo sult ghy
bebinden / dat de Participanten daer mede versupmen de heele ophomste en
redres van haeren Staet / die anders by Brede seer ghemackelijck in wepnich-
tijts is te practiseren / en dien volgens de verbetering van haer actien of die op
Prijs van't Capitael te brengen dat wel hondert en dertich Connen Gouts
imporsteert / Item haer Jaerlijckse uytdeeling of genot van haer Capitael /
sullen by d'Oorloghe in wepnich Jaeren op vijf-en-twintich of dertich Connen
Gouts sal moeten.

Nu aengaende den Staet van't Land / die sal daer by in een Jaerlijckse
oncoste verballen van drie Dupsent vijf-hondert Soldaten met haer Officie-
ren daer te Lande t'onderhouden / tot bewaeringe van alle Compagnies For-
ten / mitsgaders om de Magazijnen daer te Lande mede te provideren en de

For

Portificatien t'onderhouden/ gelijk oock eenige Oorloog-Schepen/ dat haer ten minsten t'samen kosten sal acht Tonnen Gouts daerse by voortganch vande Bredde haest t'eenemaal van ontslagen sou zijn.

Wat de Particuliere Ingesetenen belanght. De Negotianten sullen daer dooz missen groote conquesten in Brasil te doen / en dat op hondertderley manieren/d'zen dooz dese d'ander dooz die. De Schippers / en Reders om met haer Schepen na Brasil en Portugal te varen/ als oock het Bootsvolck. In somma elck een een goet deel van zijn welbaert/dat niet als groot miscontentement onder 't volck/ verarminge vande Gemeente / d'iversie vande Negotie/ verterkinge t' Ingesetenen/ als andere zwaarigheden sal veroorzaecken.

Hier up kan een vreesich wel bevoeden hoe schadelijck dat aen d'een zijde het nalaten vande Bredde en aen d'ander zijde hoe proffijlijck het slupten van dien sp/ overweegt dat te samen nu eens tegen u Caprijie ick wed ghy sult my gelijk geben / en oordelen dat het veel beter is Bredde te maken als niet.

Sr. de Man. Confrater van Beeck ick moet gaen / ick wilje goeden dach seggen.

Sr. van Beeck. Neen Confrater gaet soo niet wech/maer laet ons noch wpraten.

Sr. de Man. Ick macher niet meer van hoorzen. Adieu ick moet gaen.

S. Francisco. Ja soo vaer ick met elck een / als sp niet en konnen antwoorden soo loopen sp deur. Wel ick mach dan oock gaen.

Sr. van Beeck. Neen blijft noch wat staen/wy sullen noch wat bzeemts hoorzen/siet hier komt Seigneur Onkelboer na ons toe / daerme sullen wy't weer hebben.

Sr. Onkelboer. Goeden dach mijn Heeren.

Sr. van Beeck. En a alsoo Sr. Onkelboer : wat bzingje nieuws ?

Sr. Onkelboer. Ick heb daer lang staen praten met een seker vziend/die desen morgen upt den Haghe gekomen is.

Sr. Francisco. Wel wat bzingt die vooz nieuws mede ?

Sr. Onkelboer. Dat de Heeren Staten Generael en van Hollandt op't hoochste bekommert zijn met u Compagnie en gaerne deselve wederom op de been soude helpen/ al sou't haer vyz wat kosten / en dat om de mont te stoppen t'an al de Compeerkens die dagelijcks daer ober schzeeden als Magere verckens / 'tis altijt de Heeren Staten vooz de Heeren Staten achter / laten die ons haer beloofde subsidien betalen / haer beloften pzeesteren / en by ons dor als wy by haer gedaen hebben / en hondert sulcke vlijt beuseltuygen meer uptwerpen / niet eens willende bekennen dat zijt selber verbrupt hebben/ of haer lfebe en ghy trouwe voozon vaint-bzeekers / hola ick meen Bewint-hebbers.

Sr. van Beeck. Wel benje met de kop gequelt ? of benje broncken ?

Ick

Sr. Onkelboer. Ick ben niet droncken / al heb ick een Homer van een pint.
Als emwijn in't lijf / soo weet ick eoenwel wat ick segh.

Sr. van Beeck. Wel dan : waer in of waer mee hebben wy't verbruydt
Seght niet meer alsje weet.

Sr. Onkelboer. Ick sal u dat braef gaen seggen en bewijfen Sr. van Beeck,
soje dat wilt hoozen / maer ick beding / datje niet quaet moet worden / al gaen ic.
sontijds wat grof aen / u. l. weet dat is soo mijn manier ; ick ben soo gemaecht
ick moet soo verstenen werden.

Sr. van Beeck. Nou nou segh op / laet ons u groote wijsheyt eens hoozen /
ick verlang daer naer / en denck dattet op een Hoere praetje sal uyt komen.

Sr. Onkelboer. Mijn Heer u. l. zijt grootelijchs ghe... t / en dat moetje
oock weten / dat ick het niet van mijn selven heb / dat ... dat ick
hier en daer van d' een Heer of d' ander gehoozt heb. ... Comper... daer ick
niet haer heb geweest.

S. van Beeck. Dat schat ick op 'teen Hoerhups of 'tander : segh op maer /
ick heb niet langh tijdt.

Sr. Onkelboer. Licht op alsoo eerlijcke plaets als u Dooz- Ouders.

Sr. van Beeck. Ick verstaer niet / watje seggen wilt.

Sr. Onkelboer. Ick seg / dat ick dat gehoozt heb / licht in so eerlijcke plaets
als het Kroegje is / dat het moye en vriendelijcke Jaquemijntje beneden in het
West- Indisch- Hups ophout / daer u Confrater De Man, by recomandatie
en erffenis van zijn groote Maet en Doozsaet / Patroon is / en daer hy en ghy en
meer andere van u Confraters alle daegh ter slupp een Tabackje gaet dzinc-
ken / en die weer met een Biertje af- spoelen : verstaer nou ?

Sr. van Beeck. Tut tut.

Sr. Onkelboer. Nu hoozt toe dan : ick sal ober slaen u. l. te segghen / dat u
Compagnie veel te vroege is opgerecht / en daerom dat deselbe / ghelijck als een
mis bal of misgeboozte nootsaechelijck sterben en vergaen most / sonder tot zijn
volkomen perfectie / sterckte noch ouderdom te komen : als mede sal ick vooz-
by gaen te seggen / dat u. l. Compagnie onfatsoenlijck is geformeert / en gelijck
als een wanschappen schepsel ter werelt ghebzacht / daer noot saechelijck elck een
metter tijdt de walg van krijght / en datmen liever doot had / als dat het langher
sou leben / en daer de Ouders selfs haer ober schamen : maer neen ick sal u. l.
gaen bewijfen dat ick gesepd heb.

Sr. van Beeck. Neen / holla ! eerje voozt gaet soo moetje my reden ge. den
han datje daer secht / van dat de West- Indische Compagnie te ontijdic' is op-
gerecht / en van n... elijck, want dat zijn twee zware lasteringen.

Sr. Onkelboer. Moet ick dat dan noch al eerst doen ? wanneer sal ick dat
gedaen hebben ? 'tvozt laet / de Beurs- tijt komt aen / en ic' i sou gaerne noch eer
partije sluyten / daer ick mee besich ben.

Ⓔ

Act.

Sr. van Beeck. Ick kan wel dencken wat booz een partije.

Sr. Onkelboer. Neen waerachtigh: een partije op deposito van vier of vijf duysent pont.

Sr. van Beeck. Nu ick gecker mee: gaje maer boozt / ghy hebt noch tijds moegh / ick moet mee op de Beurs zijn.

Sr. Onkelboer. Dat ick gesepd heb dat u Compagnie te vroege is opgherecht / dat is waer / en veel zijn daer in van mijn gheboelen: want 't hadde veel beter geweest / dat men daer mede noch wat gewacht / ende eerst noch een ander Compagnie opgerecht had / te weten Een Africaensche Compagnie, van de gheheele Kust van Africa beginnende van de mont vande Straet van Guibraltar tot aen de Caer de boort Escoeranca, het Eplant van Sint Thomé daer mede in begrepen booze. Dit was een beginsel al genouch had gheweest / en deselve oock aenstienelijck en marguch genouch / dewijle die gehad soude hebben binnen haer districkt / de Kust van Barbarije buyten de Straet, Capo Verde, Guinea, de Bocht, Sint Thomé en Angola. En dese Compagnie soudemen metter haest opgherecht / ende met hulpe vande Heeren Staten op een considerable tocht / gantsch Meester gemaeckt hebben van het Casteel Del Mina, Paul de Louande, der selver Forten, Bengala en Sint Thomé, en consequentelijck alsoo van haer geheel districkt. Dese saecke hadde behoozen booz te gaen / en dat om verschepde redenen / als Voor eerst, om den Coning van Spagnien daer booz te verzwacken en te incommoderen / in meest alle zijn Rijcken / doch insonderheyt in Brasil en West-Indien booz het ontrecken vande Slaven of Swarte van de Kust van Africa, die deselve Landen niet en konnen missen / ja daer by deselve booznamentelijck bestaen. Ten tweede. Om daer booz d'andere volghende Compagnien daer van ick terstont sal spreken / te versekeren vande boozsepde Slaven of Swarten / dewijle sonder de boozsz versekeringh / gantsch niet gheraden was deselve op te rechten. Ten derden. Om daer booz niet alleen te proeben d'intentie van Spagnien, of sp'tberlies van de boozsepde plaetsen / met macht soude soecken t'herstellen / daer upt datmen dan besloten soude hebben / dat sp van gheleijck soude doen / somen haer in Brasil en West-Indien oock quam aen te tasten / maer oock daerom / om daer booz Spagnien op een ander of dese plaetsen werck te geben / om die weder te recoubzeren / terwijle dat d'andere Compagnien hem in Brasil en West-Indien vast aentasten / en dienvolgens mede / om deselve in hare Procedures aldaer merckelijck te hulp te komen en te verlichten.

Als in dese boozsepde Africaensche Compagnie hare booznoemde plaetsen bemachtigt wel versterckt en beset hadde / soo hadn in eerst de Compagnie van West-Indien op gerecht en deselve van gheen groter districkt ghemrecht te hebben / al van Pointe del Rey tot de engte van Pannama en Nombre de Dios, beyde int westen de Atlantische Zee / ende van de heele Kuste van Chily en Peru tot de boozsen engte toe in de Zuyt-Zee / daer inne begrepen / alle de Caribis

Caribis Eplanden / mitsgaders d' Eplanden van Spaniola / Cuba en andere in de Noort-Zee ghelegen / als mede de Rijken van Chily en Peru, ... li al groot genoegh geweest soude hebben voer een Compagnie.

Dese Compagnie/also die gelijk als 'chart van den Koning van Spagnien soude hebben moeten aentasten/soude daerom oock extraordinaris van de Heeren Staten geassisteert moeten zijn geworden/ omme op haer eerste Tocht / te Silver Bloot van Spagnien in die plaets aen te tasten/en te nemen / als oock deselve plaets mede/ daer men die soude bevinden te leggen/ 'tsp die binnen de Havana of tot Cartagena : en voorts soude die van Jaer tot Jaer ' in haer proceduren gecontinueert moeten hebben / tot dat sy volkomen Meester had geweest van alle de Kusten en plaetsen van haer district/ ... ders de voorszepde engte in de Noort-Zee.

En op het eerste goet succes van dese Compagnie ... men behoeft dat u Brasilsche Compagnie eerst op gerecht en deselve tot haer district maer gegeven te hebben heel Brasilien, van Pointe del Rey exclus / tot de Straet van Magelanen toe/en soude die Compagnie dat ick u Compagnie acht te zijn / daer aen Land en spuls genoegh gehad hebbe. En wie twijffelt daer aen / dat had ghy so lange gewacht met u Compagnie op te rechten / dat ghy/ zijnde oock geassisteert na behooren van de Heeren Staten/niet in korten tijt u volkomen Meester gemaect soud hebben van gansch Brasilien? en dat met wepnig tegenstantis van Spagnien, alsoo die genoegh te doen gehad soud hebben met de Africaensche en West-Indische Compagnie.

Op dese dingen/voorzlagen en proceduren/die ick houde datmen had behooren int werck ghelept te hebben voer het opzichten van u Compagnie / siende / hebben mi doen segghen / en doen mi noch segghen dat u Compagnie te vroeck is opgherecht / en dien volghens heb ickse vergeleken en vergelijckse noch by een mis val of misgeboorte dat te vroeck of voer zijn tijt inde werck is gekomen/en dienvolgens dat het selve of haest sal sterben/of nimmermeer tot eenige besondere of haer behoerlijcke wasdom of sterckte komen. En waer te wenschen datmen't soo had gepractiseert / want ick ben wel seker dat desen Staet/ daer voer hedensdaegs volkomen Meester soude zijn geweest van Angola, Brasil, Peru en de groote Eplanden van Cuba en Hispaniola, ja mogelijck oock wel van Nova Spagnien : alsoomen/ na de conqueste van Brasil, dadelijck na mijn en meerander luden oordeel/de vierde Compagnie soude behooren op gerecht te hebben / en deselve het district gegeven van Nova Esparta en de ... Landen of Nieu-Neerlandt / daer aen sy oock meer als ghenouch soude ghegheven / de welke mede niet stil gheseten sou hebben / maer ongetwijffelt haer beste gedaen/ om hare Landen te bemachtigen.

Ende op dat dese respectibe Compagnien te beter tot 'jaer voornemen soude hebben moghen geraken / soo had van noode gewoont dat de Heeren Staten hier

hier te Lande met hare proceduren stil geseten / en alleen maer een Defencibe
Oorloghe gheboert / en op de Kust van Spagnien ghestadich een groote Bloot
Oorlogh- Schepen ghehouden en voorts als gheseyt / dese Compagnien met
volck en Schepen op hare kosten gheassisteert hadden. Examineert nu eens
inpartijdich by u selven of ick gelijk heb of niet.

Wengende nu dat ick u Compagnie een ghedefozmeerde Compagnie heb
ghenoemt / en deselve vergheleken by een Monster of Wanschapen Schepsel/
daer elck voort schriekt en walcht / en daer d'Ouders en Vrienden selfs haer
van schamen / en desselfs doot wenschen / dat doen ick upt dese redenen. Ick
vraech D. L. Sr. van Beeck of u Compagnie niet met recht vergeliken mach
worden by een wanschapen mensch / dat meer als een hooft heeft? dewijle dat de
Camer- de Bewi- ers derselber / van eersten aen datmen die heeft op-
gerecht / voortgaens niet malkanderen twistich zijn geweest gelijckse noch zijn/
namentlijck / dat d'ene voort goet en noodich achtende / dat keurde d'ander voort
quaet en schadelijck / als d'een Oost op wilde / so wilde d'ander nae't Westen / dat
d'ene prees dat laecte d'ander / als d'ene wilde stil staen soo wilde d'ander
voort gaen / wilde d'ene dit d'andere wilde dat / heele Boecken soudemen daer
van beschrijven / maer dewijle dat dat elck een bekent is / soo dunckt my't d'
pijne niet waert te zijn meer daer van te spreken. En dat is alsoo mijn Eerste
reden.

Ick braghe u. l. oock Sr. van Beeck, of dat niet een wanschapen mensch is/
die sulck een grooten Maeg als een Bier Ton en grooten Bupck heeft als een
Coelast? ick weet dat ghy dat sult toestaen: Ist nu niet waer / dat de Compa-
gnie van West-Indien / wel by sulck Monster mach geleken werden? ten aen-
sien datse soo veel honderdt Tonnen Gouts van haer selven / soo veel subsidien
van't Landt / de vijftien Tonnen Gouts van d'Oost-Indische Compagnie
en soo veel opghenomen penninghen altemael verstonden heeft / sonder dat pe-
mant anders daer wel by gebaren heeft / als de Bewinthebbers. Ick braghe
u dan of ick geen gelijk heb? en dat is mijn Tweede reden.

Ick braghe u oock Sr. van Beeck, of dat geen Monster of Monstreus mensch
is / dat meer een Wolf gelijck als een mensch? dat meer een Wolfs aert heeft
als een redelijck mensch? ghy moet bekennen ja: Nu soo is de Compagnie of
om recht te seggen / soo zijn de Bewinthebbers van dien aert / en dat blijkt daer
in datse deurgans altijd veel ghehouden hebben bande rooberije / en van alle
die haer daer inne ghetroouwelijck dienden / en datse het stucke bande Negotie
hebben laten drijven / daerse volgens haer Ampt / en sters / de Participanten / voornamentlijck nochtans op jaoven te letten. Ja't is
immers waerachtigh datse veel Jaren lang / haer by de rooberije ghelijck de
Wolven doen / onderhoest: want dunckt u dan Sr. van Beeck, heb ick ge-
lijck of ongelijck? en dat is mijn Derde reden.

Ick

Ick braghe u. l. Sr. van Beeck, of dat geen wanschapen mensch is / die gheen beenen heeft? noch oock noyt en heeft gehad? ghy moet bekennen ja. Nu soo is de Compagnie van West-Indien soodanigh mensch gelijk: want noyt en heeft deselve geen Beenen ghehad daerse op staen / of mede konde gaen / dat is / sp en heeft van eersten aen doen men haer opzichte / geen fondament ghehad / of secker heydt van winst / daer by datse konde blyven staen: en wanneer men meende datse twee fraye Beenen had gekregen / te weten Bril en Agola, soo heeft men bevonden / als men die recht ging bekijken / dattet twee Stelten waren / daerse haer niet mede konde behelpen / en diese daer in wederom heeft wech gesmeten. Ende nu lept sp immers onder de voet sonder datse kan noch gaen noch staen / en moet van andere onderhouden uyt wort werden. En Sr. van Beeck dat is mijn Vierde reden.

Ick braghe u. l. noch eens Sr. van Beeck, of dat niet een Monstreus mensch of een wanschapen is / dat in plaets van Menschelyche Armen / Leeus Pooten heeft? en in plaets van Menschelyche handen Leeus Clauwen? ick wed dat je sult ja seggen. Nu soo is de West-Indische Compagnie eben soodanich / in't regard dat veel van haer Dienaers bupten's Lands / dat immers haer armen en handen zijn / haer als verblindende Leeuwen tegen haer Vrienden / Onderdanen en Ikabueren hebben ghedragen / sonder dat sp aen deselve sulchs hebben ghestraft / en wilje daer van wat meer beschepts weten / verneemt eens hoe't haer Directeur Kief in Nieu-Neerland gemaecht heeft / daer hy over de vijftien hondert arme Africanen doen vermoorden heeft: onderstaet eens hoe zij't ghemaecht hebben in Brasil; daerse met coelen bloede / ja met rijpe deliberatie van Gade menichte vande Portugesen hebben doen massacrereren / doch daer van sal ick terstont breder spreken / als ick bewijsen sal dat zij't Bewinthebbers selfs verbzuyp hebben; Ick gae oock met voordacht hier voorby / alle het bloedt datter dooz haer of in haren dienst ghestort is / of al de dupsenben van Menschenen die dooz haer ghelijck als van Leeuwen verscheurt zijn; haer heel Brasil niet half so veel waert zijnde / sulcx dat men 'tselbe met recht een Moortkuyt of een Kuyt der Leeuwen mach noemen. Ende dat is mijn Vijfde reden Sr. van Beeck.

Ick braghe u. l. noch eens / of dat niet een Monster van een Mensch is / die geen Menschen maer een Serpente Tong heeft? Fenijn spouwt? ick seg ja: en soodanich zijn de meeste part van u Comstraters: besiet hoe sp van eersten aen tot nu toe gheblameert en ghelastert hebben haer alderghetroust Die- en onder anderen de Heer Waerdenburch, die nochtans booz haer Fernambock niet al zijn Forten heeft ingenomen / en 'tselbe soodanich gefortificeert dat sonder dat / sp over lang dat al wederom quijt soude zijn geweest; sijn Excelentie Gaef Maurits die boozs het Nede lants Brasil niet alleen onder haer gehoozsaemheyt heeft gebzacht / maer getselbe oock tegen het ex-
traoz-

trouwdinairis groot gebelt des Opants / soo te Water als te Lande / en dat
niet seer kleyne middelen / soo heerlijk gedefendeert / en daer en boven soo wel
van 's Opants troupen gesupbert / en boozts op alles soo goede ordze ghestelt
heeft / als men van nemant soude moghen wenschen : die daer en boven booz
haer Angola, Sint Thome en de Maranian oock heeft doen bemachtigen / en
dien volgens / die iaer Compagnie de aldergrootste dienst gedaen heeft / diemen
kan bedencken : 'sgelijcx de Heeren Admiralen Pieter Heyn en Lichthart, van
welcke d' Staet / als die d' eerste mael verballen was / weder opgericht
heeft / en daer / als die inde grootste noot was / daer upt gheret heeft / behalben
veel andere groote diensten die sy u gedaen hebben / veel andere sal ick oberlaen
om u Sr. van Beeck u niet op te houden : en sal alleen noch dit seggen : ghy
en alle wat trouwe Patriotten van 't Vaderlandt en groo-
te Lief-yebbet van de Compagnie onse Heeren Burghemeesters Andries en
Cornelis Bicker zyt / ghelijck oock de Heer Burghemeester Geelvinck, ende met
wat groote sozge en moepte deselve het beste van dien altijd hebben betracht ;
gelijckse noch doen / en datse tot recompense booz alle 'tselbe hebben moeten lij-
den en hoozen / datmen haer als contramnieurs en Opanden bande West-in-
dische Compagnie op Schuyten en Wagens heeft geblameert ; en uptgekreter
datse waerdig waren datmen haer alle affronten dede : wie sagh opt feijniger
Tongh ? en dat is mijn Seste reden Sr. van Beeck, waerom dat ick u Compa-
gnie by sodanigh wanschappen of Monster heb geleken : en so u. l. daer toe lustig
en begeerigh zyt / ick sal u. l. noch meer redenen bybrengghen. En had icker te
boozen wat op ghestudeert ick soud u. l. noch wel anders aengebosen hebben.

Sr. van Beeck. Wech wech met die praet 'tslupt niet met alle / en souje 'tan-
der niet beter bewijfen als dit / soo ist de pijn niet eens waert / om mijn tijt daer
aen te hangen / ick ga / adieu.

Sr. Onkelboer. Wel wilje nu soo deur / ick sou nu eerst gaen beginnen / of
hoe na bzeesje dat ick u Confraters te seer op haer Seer sou treen ?

Sr. van Beeck. Ick wilder niet eens meer na hoozen / en hoozt ghy zyt een
grootte leugenaer en Kalkelaer / en wil u niet hoozen.

Sr. Onkelboer. Ghy meught het schijten en laten / wat heb ick oock met u
te doen ? siet daer byst hy heen heel verstoort op my / om dat ick hem de waer-
heyt gesept heb.

Sr. Francisco. Maer Sr. Onkelboer de waerheyt wil niet altijd gesept zyn
ghy want immers het out spzeekwoort wel? Veritas odium parit : maer eben
wel / ick had gaerne u boozt gehoozt / en bidde u doet my d' hant / want
komt my eens besoecken in mijn Logement / en laet ons weder malcanderen
daer van eens praten / ick bender belust na / ick sal u een lustige Romer Rijn-
sche bocht op u hant etten / en 'tsal onder ons blijven.

Wel

Sr. Onkelboer. Wel ick ben te bzeen : wanneer vind ick u. l. na de middagh
t' Hups ?
Sr. Francisco. Ten drie uppen.
Sr. Onkelboer. Fiat ick sal komen. En Adieu : ick ga na de Bears.
Sr. Francisco. 't Is wel / ick sal u wachten.

E Y N D E.

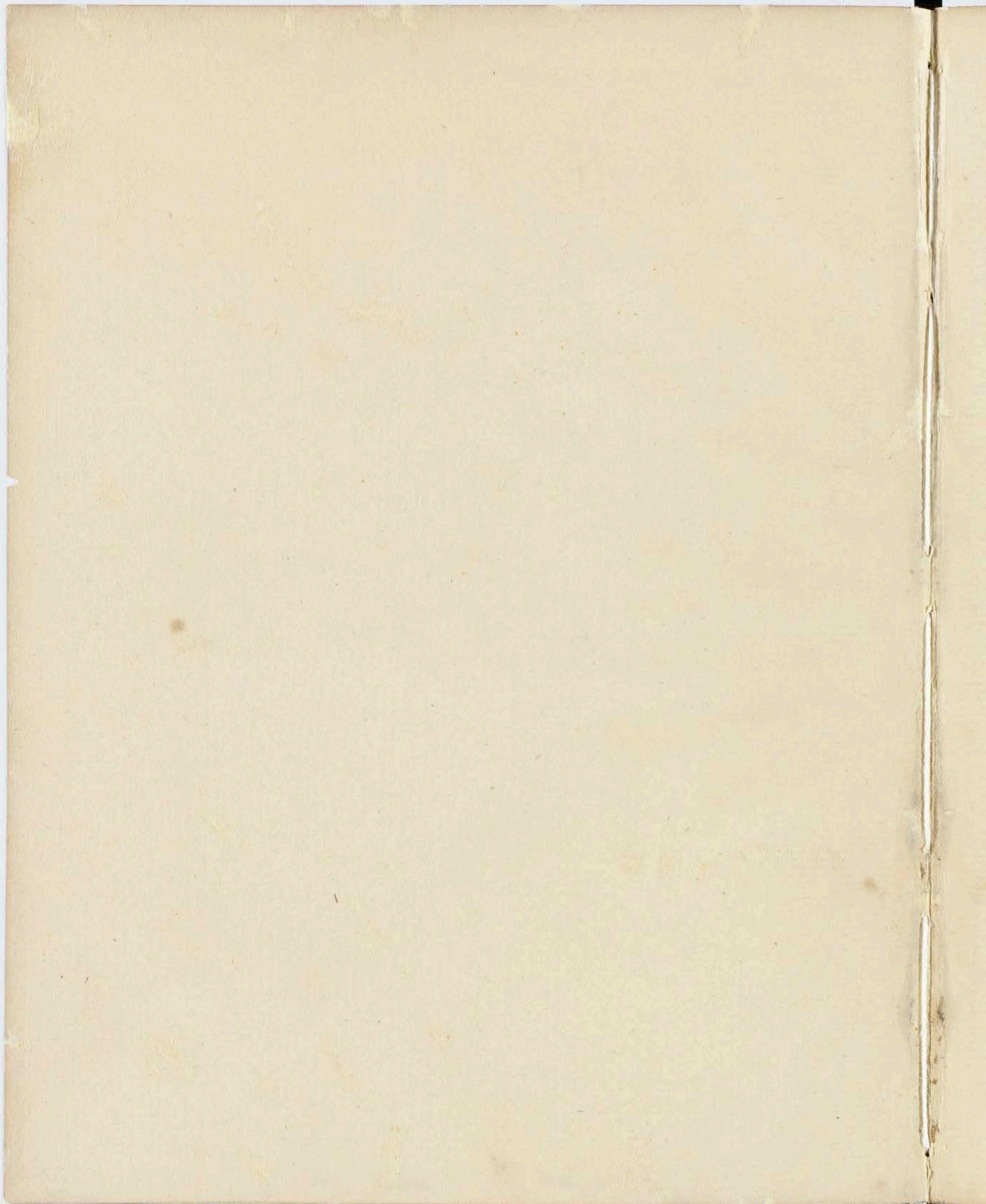
St. Gallen
St. Gallen
St. Gallen
St. Gallen
St. Gallen

E. N. D. E.

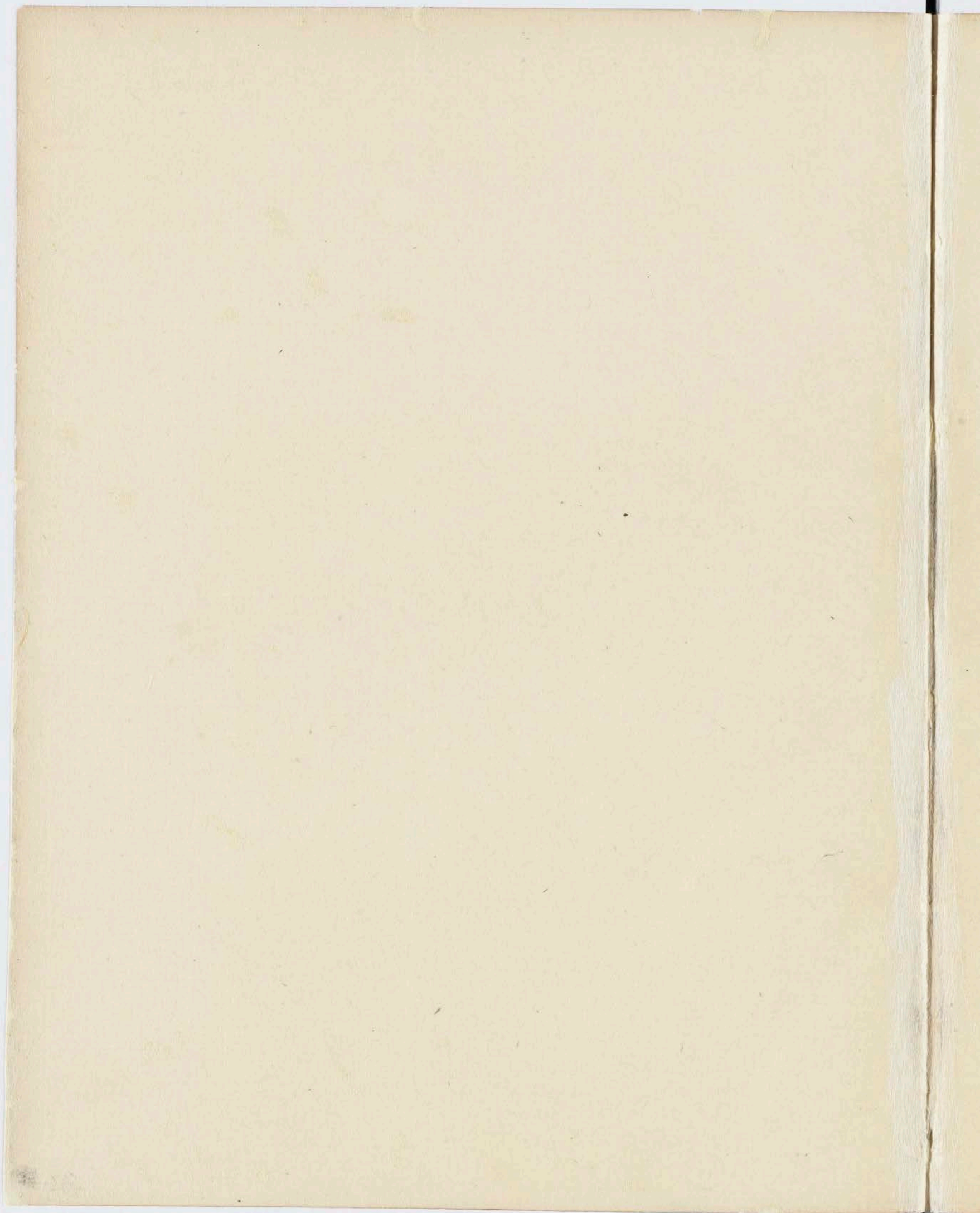

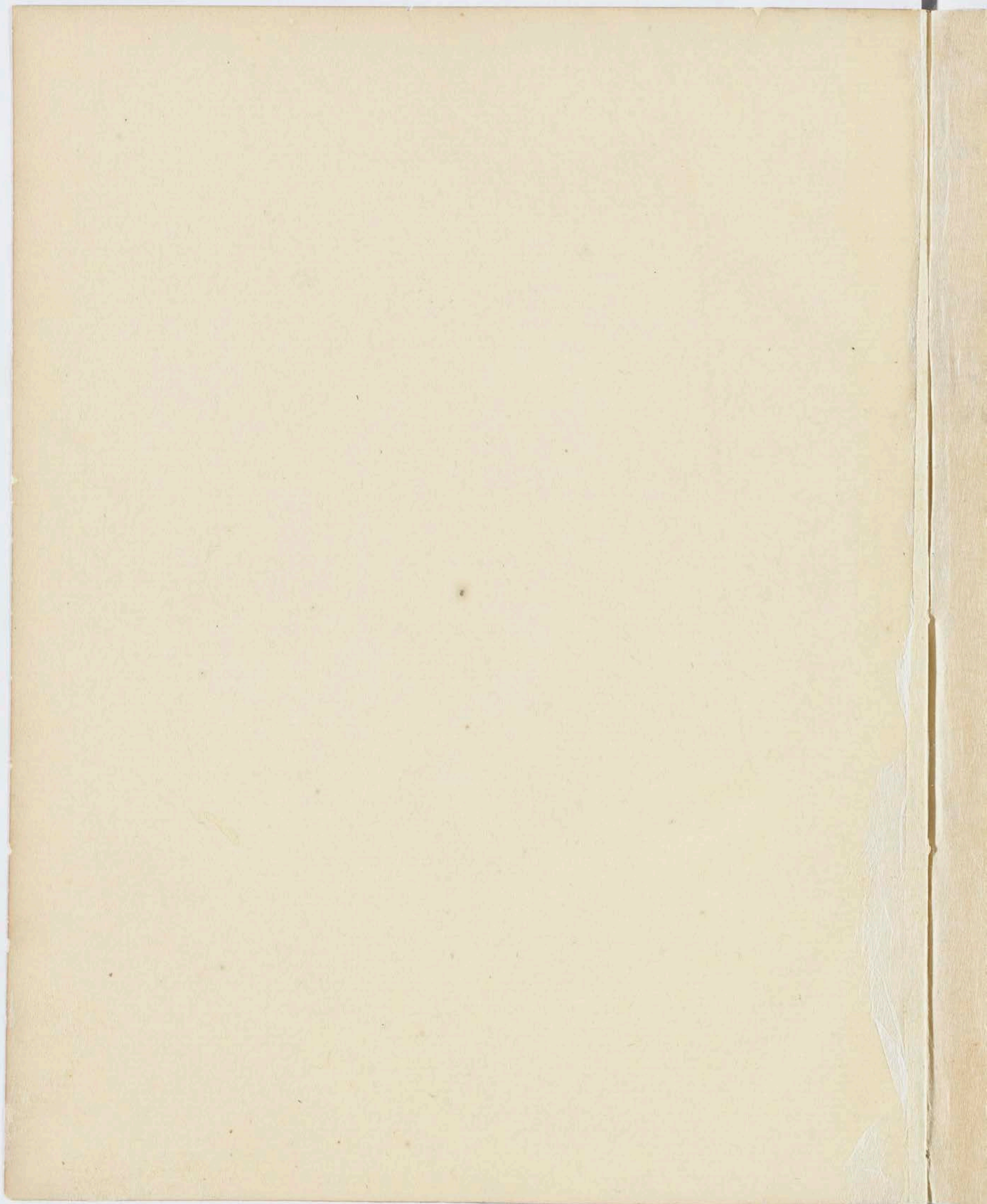
Costo 50¢

20 m

21 m

L4
G
10

23 m

